

Kyiv University of Aviation and
Information Technologies (Kyiv, Ukraine)
Publishing House Education and Science (Prague, Czech Republic)
Newcastle University Business School (Newcastle, Great Britain)
Berlin University of Economics and Law (Berlin, Germany)
Public organization "Association of Scientists
of Ukraine" (Kyiv, Ukraine)

The Great Sphinx Scientific Summit 2026: Multidisciplinary Research, Digital Sovereignty and Global Sustainable Progress

Proceedings of International Scientific
and Practical Conference

April 30 2026 in Cairo University,
Egypt (Giza Campus)

**Kyiv University of Aviation and
Information Technologies (Kyiv, Ukraine)
Publishing House Education and Science (Prague, Czech Republic)
Newcastle University Business School (Newcastle, Great Britain)
Berlin University of Economics and Law (Berlin, Germany)
Public organization "Association of Scientists
of Ukraine" (Kyiv, Ukraine)**

The Great Sphinx Scientific Summit 2026: Multidisciplinary Research, Digital Sovereignty and Global Sustainable Progress

**Proceedings of International Scientific and
Practical Conference**

**April 30 2026 in Cairo University,
Egypt (Giza Campus)**

ISBN 978-80-909811-1-9 (soubor)
UDK 001(063):004.8:330.341.1:502.131.1

Vydavatel:

Publishing house Education and Science s.r.o. IČO : 271 56 877. Frýdlanská
15/1314 , Praha 8. MS v Praze , oddíl C,vložka 100614

Reviewers:

Romanenko E.O. Doctor of Public Administration, Professor, Head of the 9th
Research Department of the Central Research Institute of the Armed Forces of
Ukraine;

Ulianchenko Y.O. Doctor of Public Administration, Professor, Professor of the
Department of Public Administration and Administration of the Kyiv University of
Aviation and Information Technologies;

Datsii O.I., Doctor of Economics, Professor, President of the Public Organization
"Association of Scientists of Ukraine".

The Great Sphinx Scientific Summit 2026: Multidisciplinary Research,
Digital Sovereignty and Global Sustainable Progress. Proceedings of
International Scientific and Practical Conference. April 30 2026 in Cairo
University, Egypt (Giza Campus). Prague: Publishing house Education and
Science s.r.o., 2026. 95 p.

© Publishing house Education and Science s.r.o., Česká republika, 2026
© Public Organization "Association of Scientists of Ukraine", Ukraine, 2026
© autoři článků, 2026

TABLE OF CONTENTS

СЕКЦІЯ «ЕКОНОМІКА ТА ФІНАНСИ»

Кравчук Наталія, Сахарук Артем, Пшонік Максим	
ОСОБЛИВОСТІ КРЕДИТНОЇ МОДЕЛІ ФІНАНСОВОЇ ПОВЕДІНКИ НАСЕЛЕННЯ (НА ПРИКЛАДІ НАСЕЛЕННЯ УКРАЇНИ)	6
Shevchenko Nataliia, Bulych Artem	
CHALLENGES IN MANAGING CASH FLOWS FOR UKRAINIAN INSURANCE COMPANIES DURING WARTIME	12
Лощикін Олексій	
МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ ЕКОНОМІЧНОЇ ОЦІНКИ ІННОВАЦІЙ В АГРАРНОМУ ВИРОБНИЦТВІ	16
<i>СЕКЦІЯ «ЮРИСПРУДЕНЦІЯ/КРИМІНАЛЬНЕ ПРАВО»</i>	
Грабовенко Кира	
ЩОДО МЕЖ НЕОБХІДНОЇ ОБОРОНИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ	24
Романова Анастасія, Чабанюк Вадим	
КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВА КВАЛІФІКАЦІЯ ПОШИРЕННЯ ІНФОРМАЦІЇ У СОЦІАЛЬНИХ МЕРЕЖАХ ЯК ФОРМИ ПУБЛІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ: ДОКТРИНАЛЬНИЙ АНАЛІЗ ПРАВОВОЇ ПОЗИЦІЇ ВЕРХОВНОГО СУДУ	31
Попова Марія	
ЩОДО СПІВВІДНОШЕННЯ ПОНЯТЬ «ЩИРЕ КАЯТТЯ» ТА «ДІЙОВЕ КАЯТТЯ» ЗА КРИМІНАЛЬНИМ ПРАВОМ УКРАЇНИ	36

СЕКЦІЯ «ДЕРЖАВНЕ УПРАВЛІННЯ»

- Комашко Володимир, Кравченко Сергій
**НЕДОЛІКИ РЕАЛІЗАЦІЇ ДЕРЖАВНОЇ
АНТИКОРУПЦІЙНОЇ ПРОГРАМИ НА 2023–2025 РОКИ ЩОДО
ОБОРОННИХ ЗАКУПІВЕЛЬ** 41

- Бавикін Іван
**НАУКОВО-ОРГАНІЗАЦІЙНІ АСПЕКТИ ОПТИМІЗАЦІЇ
УПРАВЛІННЯ ЯКІСТЮ МЕДИЧНОЇ ДОПОМОГИ ПРИ
СОЦІАЛЬНО ЗНАЧУЩИХ ІНФЕКЦІЯХ В УМОВАХ
ЦИФРОВОЇ ТРАНСФОРМАЦІЇ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я** 46

- Лях Вадим
**МЕХАНІЗМИ РОЗВИТКУ ВІЙСЬКОВОГО ЛІДЕРСТВА У
ВІЙСЬКОВИХ АДМІНІСТРАЦІЯХ УКРАЇНИ: ВИКЛИКИ
ВОЄННОГО СТАНУ ТА НАПРЯМИ ІНСТИТУЦІЙНОЇ
ТРАНСФОРМАЦІЇ** 55

СЕКЦІЯ «ЕКОНОМІКА ТА БІЗНЕС»

- Shpatakova Oksana
**USING FROZEN RUSSIAN ASSETS FOR UKRAINE'S
RECONSTRUCTION: MECHANISMS AND EFFECTIVENESS** 62

СЕКЦІЯ «ОСВІТА ТА СУЧАСНА ПЕДАГОГІКА»

- Chufarlicheva Anzhela, Katrych Alona, Stroienko Nataliia
**AI-ASSISTED TOOLS IN MARITIME ENGLISH
TEACHING: OPPORTUNITIES AND PEDAGOGICAL
CHALLENGES FOR SEAFARER TRAINING** 70

- Гонтаренко Людмила, Кобець Антон
**СУЧАСНІ СОЦІАЛЬНІ КОМУНІКАЦІЇ ЯК ЧИННИК
МОДЕРНІЗАЦІЇ ГУМАНІТАРНОЇ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ
ДСНС УКРАЇНИ** 76

СЕКЦІЯ «МЕДИЦИНА, ФАРМАЦІЯ ТА ВЕТЕРИНАРІЯ»

Шевченко В'ячеслав, Сагайдак-Нікітюк Ріта

**СТАБІЛІЗАЦІЯ ІН'ЄКЦІЙНИХ РОЗЧИНІВ У
ПОЛІМЕРНІЙ ПЕРВИННІЙ УПАКОВЦІ** 80

СЕКЦІЯ «ПРАВО ТА МІЖНАРОДНІ ВІДНОСИНИ»

Степанець Дмитро

**ЦИФРОВА ДИПЛОМАТІЯ ЯК ІНСТРУМЕНТ «М'ЯКОЇ
СИЛИ»: ПОРІВНЯЛЬНИЙ АНАЛІЗ СТРАТЕГІЙ США ТА КНР
У КОНТЕКСТІ ГЛОБАЛЬНОЇ ЦИФРОВІЗАЦІЇ** 85

Берлименко Ліна, Протопопова Наталія

**ЛОГІЧНІ ПОМИЛКИ СЛІДЧОГО ПІД ЧАС
ДОСУДОВОГО РОЗСЛІДУВАННЯ** 91

СЕКЦІЯ «ЕКОНОМІКА ТА ФІНАНСИ»

Кравчук Наталія Олегівна, к.е.н., доцент, завідувач кафедри фундаментальних та спеціальних дисциплін, Нововолинський навчально-науковий інститут економіки та менеджменту, Західноукраїнський національний університет

Сахарук Артем Леонідович, студент, Західноукраїнський національний університет

Пшонік Максим Олександрович, студент, Західноукраїнський національний університет

ОСОБЛИВОСТІ КРЕДИТНОЇ МОДЕЛІ ФІНАНСОВОЇ ПОВЕДІНКИ НАСЕЛЕННЯ (НА ПРИКЛАДІ НАСЕЛЕННЯ УКРАЇНИ)

Трансформація фінансового ринку України в умовах воєнного стану та цифрової цифровізації банківських послуг зумовила зміну парадигми кредитної поведінки громадян. Вивчення цих особливостей є критичним для забезпечення фінансової стабільності та розробки ефективних інструментів стимулювання споживчого попиту. Питання фінансової поведінки висвітлювалися у працях багатьох вітчизняних економістів, проте динамічність сучасних викликів потребує перегляду існуючих моделей, зокрема в контексті переходу від накопичувальної до кредитної стратегії споживання.

Кредитна модель поведінки населення України на сучасному етапі характеризується кількома ключовими аспектами:

1. Домінування короткострокового споживчого кредитування. Попри високі відсоткові ставки, зберігається попит на "швидкі гроші" (micro-loans)

та кредитні ліміти на карткових рахунках. Це свідчить про використання кредитів як інструменту покриття касових розривів у сімейних бюджетах [1].

2. Діджиталізація кредитного процесу. Високий рівень проникнення фінтех-рішень (мобільний банкінг) спростив доступ до позикових коштів, що одночасно підвищує ризики імпульсивних витрат та закредитованості [8].

3. Зміна цільових орієнтирів. Спостерігається скорочення частки іпотечного та автокредитування (через безпекові ризики та високу вартість), натомість зростає частка кредитів на енергонезалежність та товари першої потреби [8].

4. Психологічний чинник. В умовах невизначеності частина населення демонструє «адаптивну кредитну поведінку», де позика розглядається як спосіб підтримки звичного рівня життя при нестабільних доходах [1].

Проаналізуємо динаміку та структуру кредитної поведінки населення України за період 2023-2025 рр. (табл.1).

Аналітичні результати, представлені в таблиці, дають підстави стверджувати, що упродовж 2023-2025 рр. кредитна модель фінансової поведінки населення України перебувала у фазі активного відновлення після кризових шоків попередніх років. Зокрема, суттєве зростання загального обсягу кредитів населенню у 2024 році (понад 20%) та збереження високих темпів приросту у 2025 році свідчать про поступову нормалізацію функціонування кредитного ринку та підвищення довіри домогосподарств до банківських установ. Водночас певне уповільнення темпів зростання у 2025 році вказує на перехід від фази відновлення до відносної стабілізації [8].

Структурний аналіз кредитного портфеля домогосподарств засвідчує стійке домінування споживчого кредитування, частка якого перевищує 70%

у загальному обсязі. Така тенденція вказує на формування переважно короткострокової, неінвестиційної моделі фінансової поведінки населення, орієнтованої на задоволення поточних потреб.

Таблиця 1

Динаміка показників кредитної активності населення України (2023-2025 рр.)

№	Показник	2023	2024	2025	Темп приросту 2024/2023, %	Темп приросту 2025/2024, %
1	Загальний обсяг кредитів населенню, млрд грн	240,9	295,6	390,0	+22,7%	+32,0%
2	Споживчі кредити, млрд грн	177,9	214,7	226,3	+20,7%	+5,4%
3	Частка споживчих кредитів, %	74	73	76	-1 в.п.	+3 в.п.
4	Річний приріст кредитів населенню (гривневі), %	25	39	32	+14 в.п.	-7 в.п.
5	Частка кредитів у споживчих витратах, %	16	16	17	0	+1 в.п.
6	Іпотечне кредитування, млрд грн (нові кредити)	9,1	15	18	+60%	+20%
7	Частка NPL (проблемні кредити), %	37	30	30,3	-7 в.п.	+0,3 в.п.
8	Приріст кредитного портфеля банків, %	25	22,4	30	-2,6 в.п.	+7,6 в.п.
9	Частка кредитів до ВВП, %	11,8	11	12	-0,8 в.п.	+1 в.п.
10	Частка NPL у кредитах фізосіб, %	23,5	15,5	15	-8 п.п.	-0,5 в.п.

Джерело: Дані Національного банку України (огляди банківського сектору, звіти фінансової стабільності) [2-7]

Незважаючи на певне позбавлення іпотечного кредитування, його частка залишається відносно незначною, що обмежує можливості довгострокового фінансового планування та накопичення активів домогосподарствами. Важливим індикатором трансформації фінансової поведінки є зростання ролі кредитів у фінансуванні споживчих витрат. Збереження показника на рівні близько 16% із тенденцією до незначного

підвищення свідчить про поступове посилення залежності населення від позикових ресурсів. Це, у свою чергу, формує потенційні ризики надмірного боргового навантаження, особливо в умовах високої вартості кредитних ресурсів.

Оцінка якості кредитного портфеля демонструє позитивну динаміку, що проявляється у зниженні частки проблемних кредитів. Скорочення рівня NPL як у загальному портфелі, так і в сегменті кредитування фізичних осіб є свідченням покращення платіжної дисципліни позичальників та підвищення ефективності ризик-менеджменту банків [1]. Водночас збереження відносно високого рівня проблемної заборгованості (близько 30%) вказує на наявність системних ризиків, пов'язаних із макроекономічною нестабільністю та впливом воєнних чинників.

Додатково слід відзначити, що, попри позитивну динаміку кредитування, рівень фінансової глибини економіки залишається низьким, що проявляється у незначній частці кредитів у ВВП. Це свідчить про структурну недорозвиненість кредитного ринку та обмежену роль банківського фінансування у забезпеченні економічного зростання.

Узагальнюючи, можна констатувати, що кредитна модель фінансової поведінки населення України у досліджуваний період характеризується поєднанням позитивних відновлювальних тенденцій із наявністю суттєвих структурних дисбалансів. До ключових рис такої моделі належать домінування споживчого кредитування, зростання ролі позикових коштів у фінансуванні споживання, поступове покращення якості кредитного портфеля, а також збереження високої чутливості до макроекономічних факторів. Це зумовлює необхідність подальшого вдосконалення інституційного середовища кредитування та стимулювання розвитку довгострокових форм фінансування населення.

Список використаних джерел

1. Головач Н. А., Червона С.П. Трансформація фінансової поведінки домогосподарств в умовах економічної нестабільності. *Соціально-економічні дослідження*. 2025. DOI: 10.31767/su.4(111)2025.04.02
2. Національний банк України. Звіт про фінансову стабільність (узагальнені матеріали та аналітика). URL: <https://bank.gov.ua/ua/stability/report> (дата звернення: 30.04.2026).
3. Національний банк України. Звіт про фінансову стабільність. Грудень 2025 року. Київ, 2025. URL: <https://bank.gov.ua/ua/stability> (дата звернення: 30.04.2026).
4. Національний банк України. Огляд банківського сектору України. Лютий 2026 року. Київ, 2026. URL: <https://bank.gov.ua/ua/stability> (дата звернення: 30.04.2026).
5. Національний банк України. Річний звіт Національного банку України за 2024 рік. Київ, 2025. URL: <https://bank.gov.ua/ua/news/all/richniy-zvit-natsionalnogo-banku-za-2024-rik-stiykist-yak-fundament-dlya-vidnovlennya-ekonomiki> (дата звернення: 30.04.2026).
6. Національний банк України. Статистика фінансового сектору. URL: <https://bank.gov.ua/statistic> (дата звернення: 30.04.2026).
7. Національний банк України. Частка непрацюючих кредитів у банках за 2024 рік скоротилася до 30 %. Київ, 2025. URL: <https://bank.gov.ua/ua/news/all/chastka-nepratsyuyuchih-kreditiv-u-bankah-za-2024-rik-skorotilasya-do-30> (дата звернення: 30.04.2026).

The Great Sphinx Scientific Summit 2026: Multidisciplinary Research, Digital Sovereignty and Global Sustainable Progress. Proceedings of International Scientific and Practical Conference. April 30 2026 in Cairo University, Egypt (Giza Campus)

8. Пікус Р., Дмитренко К. Банківське кредитування домогосподарств в умовах воєнного стану. Економіка та суспільство. 2025. № 82. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2025-82-48>.

Shevchenko Nataliia, PhD in Economics, Associate Professor of the Department of Management and Economic Security, Lviv State University of Internal Affairs, Lviv, Ukraine

Bulych Artem, student pursuing a degree in Management, Lviv State University of Internal Affairs, Lviv, Ukraine

CHALLENGES IN MANAGING CASH FLOWS FOR UKRAINIAN INSURANCE COMPANIES DURING WARTIME

Under the current conditions of martial law, the operations of Ukrainian insurance companies face significant challenges that directly impact the effectiveness of cash flow management. The destabilization of the economic environment, rising insurance risks, breaches of payment discipline by clients and counterparties, as well as restrictions on access to financial resources are shaping a new operating environment for insurers. In such circumstances, ensuring the liquidity, solvency, and financial stability of insurance companies through the optimization of cash flow becomes particularly critical.

The challenges of cash flow management for Ukrainian insurance companies in wartime require a comprehensive scientific analysis, taking into account current risks and transformations in the financial market. It is important to study the impact of war-related factors on the structure of revenues and expenses, the formation of insurance reserves, investment activities, and the fulfillment of obligations to policyholders. This necessitates the development of effective management approaches aimed at enhancing insurance companies' adaptability to crisis conditions and strengthening their financial security.

Cash flows are the aggregate of all inflows and outflows of cash and cash equivalents in the course of an entity's business activities, reflecting the

continuous movement of financial resources over time. They characterize the level of liquidity, solvency, and financial stability of an enterprise, ensure the fulfillment of current and strategic obligations, and serve as a key indicator of the effectiveness of financial resource management. Cash flows are generated through operating, investing, and financing activities and form the basis for management decisions regarding the enterprise's development [1; 2].

Cash flows of insurance companies are a complex, multi-level system of cash movement that encompasses all financial receipts and payments related to the insurer's insurance, investment, and financial activities. They include receipts of insurance premiums (insurance payments), reinsurance compensation, investment income from the placement of insurance reserves, as well as other income from financial transactions. At the same time, outflows include insurance payments and claims, the formation and replenishment of insurance reserves, operating expenses, administrative and commission expenses, payments to reinsurers, investment outlays, and financial liabilities. The specific nature of insurance companies' cash flows lies in their probabilistic character, irregularity, and high dependence on insurance risks, macroeconomic conditions, and the regulatory environment. They are long-term in nature, linked to the need to fund future insurance payments, which creates a close connection between cash flow management, insurance reserves, and investment activities. Effective management of such cash flows involves ensuring a balance between inflows and outflows, maintaining an adequate level of liquidity, minimizing financial risks, and guaranteeing the fulfillment of obligations to policyholders even under crisis conditions, including martial law.

Under martial law, the effective management of insurance companies' cash flows is significantly complicated by a combination of destabilizing factors that disrupt the balance between revenues and expenses. Increasing uncertainty, rising

risks, and the transformation of the financial environment lead to reduced predictability of cash flows, complicating liquidity planning and the fulfillment of obligations to policyholders. Under such conditions, insurance companies are forced to adapt their financial management mechanisms; however, the impact of negative factors is often systemic and long-term in nature, which reduces the overall effectiveness of cash management.

The main negative factors affecting the effectiveness of cash flow management at insurance companies include:

- macroeconomic instability and inflationary trends that erode cash inflows;
- an increase in insurance risks and, consequently, in the volume of insurance claims;
- breaches of payment discipline by policyholders and counterparties;
- a decline in insurance premiums due to reduced business activity;
- exchange rate volatility, which affects foreign currency liabilities and reserves;
- limited access to financial and investment resources;
- a decline in investment attractiveness and asset returns;
- increased costs of conducting insurance operations;
- regulatory restrictions and changes in legislation;
- cyber threats and operational risks in the context of digitalization;
- disruptions to logistics and financial links due to military actions.

Therefore, effective cash flow management for insurance companies must be based on a comprehensive assessment of the internal and external factors that influence the generation and utilization of financial resources. This involves the timely identification of risks, adapting management decisions to conditions of uncertainty, and ensuring the insurer's financial stability and solvency.

Literature

1. Shevchenko, N. V., & Melnyk, S. I. Financial Management: A Text-book with Diagrams and Tables. Lviv: Lviv State University of Internal Affairs, 2022. 224 pp.
2. Shevchenko N. V. Crisis and Risk Management in Organizations: The Security Aspect. Current Issues in Economic Sciences, No. 14. 2025. <https://doi.org/10.5281/zenodo.16938196>

Лоцихін Олексій Олександрович, аспірант Національної академії управління

МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ ЕКОНОМІЧНОЇ ОЦІНКИ ІННОВАЦІЙ В АГРАРНОМУ ВИРОБНИЦТВІ

Ефективність функціонування аграрного сектору в сучасних умовах господарювання безпосередньо залежить від здатності підприємств впроваджувати інновації, які забезпечують технологічне оновлення, оптимізацію витрат та підвищення якості продукції. Вітчизняна практика свідчить, що переважна більшість сільськогосподарських товаровиробників не має системного підходу до оцінки ефективності інновацій, що призводить до невиправданих фінансових втрат, нераціонального використання ресурсів та зниження інвестиційної привабливості галузі. Нагальна потреба полягає у формуванні уніфікованих методичних підходів, які б дозволяли здійснювати комплексну оцінку різних типів інновацій з урахуванням галузевої специфіки, природно-кліматичних умов та ринкової кон'юнктури [1, 3].

Сучасний етап розвитку аграрної економіки України характеризується посиленням конкурентної боротьби як на внутрішньому, так і на зовнішніх ринках, що обумовлює необхідність активізації інноваційних процесів у сільському господарстві. Водночас аналіз діяльності аграрних підприємств свідчить, що переважна більшість з них продовжує використовувати застарілі технології та технічні засоби, що призводить до високої собівартості продукції, низької продуктивності праці та втрати конкурентних позицій. Причиною такого стану є відсутність дієвих механізмів економічної оцінки інновацій, що унеможлиблює прийняття обґрунтованих управлінських рішень щодо доцільності їх освоєння [2, 5].

Вихідним положенням формування системи економічної оцінки інновацій в аграрному секторі має стати чітке розуміння сутності поняття «інновація» та його відмежування від суміжних категорій. У роботі узагальнено підходи вітчизняних та зарубіжних учених до трактування інновацій, виокремлено їх ключові ознаки, а саме: новизна, практична реалізованість, економічна доцільність та здатність забезпечувати додатковий ефект. Розгляд еволюції наукових поглядів на проблему інновацій дозволив визначити сучасні тенденції та обґрунтувати необхідність переходу від одиничних технічних удосконалень до комплексних інноваційних систем, що охоплюють технологічні, організаційні, управлінські та соціальні аспекти діяльності підприємства [3, 6].

Проведений аналіз теоретичних джерел свідчить, що у вітчизняній економічній науці тривалий час переважав технократичний підхід до оцінки інновацій, який зводився виключно до розрахунку технічних параметрів без належного врахування економічних, соціальних та екологічних наслідків. Така однобічність призводила до ситуації, коли технологічно досконалі, але економічно неефективні нововведення впроваджувалися у виробництво, тоді як перспективні, але менш «технічно яскраві» інновації залишалися незатребуваними. Обґрунтовано необхідність застосування системного підходу, який передбачає одночасне врахування технічних, економічних, організаційних, соціальних та екологічних складових інноваційного процесу [1, 4].

Важливим аспектом дослідження є визначення місця експерименту в структурі інноваційного процесу. У роботі доведено, що експериментальна перевірка є невід'ємним етапом впровадження інновацій, оскільки саме в ході виробничого експерименту отримують достовірну інформацію про

фактичну ефективність нововведення в конкретних умовах господарювання. Експеримент дозволяє виявити приховані ризики, скоригувати технологічні параметри, оцінити реакцію трудового колективу та визначити реальний економічний ефект до прийняття рішення про масштабне впровадження інновації. Без належного експериментального обґрунтування будь-яка інновація залишається лише потенційно можливим, але не підтвердженим практикою нововведенням [2, 5].

У роботі здійснено аналіз вітчизняної та зарубіжної практики проведення експериментальних досліджень інновацій у сільському господарстві. Встановлено, що найбільшій результативності досягають ті експерименти, які мають комплексний характер і охоплюють не лише техніко-технологічні параметри, але й організаційно-економічні та соціальні аспекти. Позитивним прикладом слугує досвід провідних аграрних підприємств України, де в межах довгострокових науково-виробничих програм здійснювалася апробація інноваційних технологій вирощування зернових, олійних та технічних культур із залученням міжнародних партнерів. Узагальнення цього досвіду дозволило визначити ключові чинники успіху експериментальних програм, серед яких: належне фінансування, зацікавленість керівництва підприємства, наявність кваліфікованих кадрів та ефективна система моніторингу результатів [1, 6].

Методологічну основу економічної оцінки інновацій в аграрному виробництві становить система взаємопов'язаних показників, які дозволяють оцінити різні аспекти ефективності нововведень. Запропоновано групування показників за такими блоками: показники технічної ефективності (продуктивність обладнання, витрати ресурсів на одиницю продукції), показники економічної ефективності (чистий дисконтований дохід, внутрішня норма рентабельності, термін окупності інвестицій), показники

соціальної ефективності (зміна умов праці, рівня зайнятості, кваліфікації працівників) та показники екологічної ефективності (вплив на стан ґрунтів, водних ресурсів, біорізноманіття). Застосування системи показників забезпечує багатоаспектність оцінки та дозволяє уникнути однобічних висновків [3, 5].

Одним із ключових завдань дослідження стало обґрунтування методики біоенергетичної оцінки інноваційних технологій в аграрному виробництві. Актуальність цього завдання зумовлена постійним зростанням цін на енергоносії, що робить енергозбереження одним із пріоритетних напрямів інноваційного розвитку. Запропонована в роботі методика передбачає розрахунок сукупних енерговитрат на виробництво продукції (включаючи витрати палива, електроенергії, добрив, засобів захисту рослин, амортизацію техніки) та зіставлення їх з енергією, що міститься в отриманому врожаї. Експериментальні розрахунки, виконані за цією методикою, показали, що впровадження інноваційних технологій дозволяє знизити сукупні енерговитрати на 15-20% при одночасному зростанні врожайності на 25-30%, що забезпечує збільшення виходу енергії з одиниці площі майже вдвічі [2, 4].

Суттєва увага приділяється обґрунтуванню методики оцінки ризиків, пов'язаних з освоєнням інновацій в аграрному секторі. Сільське господарство є галуззю підвищеного ризику, оскільки результати виробничої діяльності значною мірою залежать від природно-кліматичних умов. Інноваційна діяльність додає до цих природних ризиків ще й ризики, пов'язані з можливою невідповідністю нововведення очікуваним параметрам, низьким рівнем кваліфікації персоналу, недостатністю фінансового забезпечення тощо. У роботі запропоновано методику ідентифікації, оцінки та мінімізації інноваційних ризиків, яка базується на

використанні сценарного підходу, методів експертних оцінок та імітаційного моделювання. Застосування цієї методики дозволяє визначити оптимальний рівень ризику, який підприємство може взяти на себе при впровадженні інновації [3, 6].

Важливим результатом дослідження є розробка алгоритму прийняття рішень щодо доцільності освоєння інновацій в аграрному підприємстві. Запропонований алгоритм включає такі етапи: аналіз існуючих проблем та визначення потенційних напрямів інноваційного розвитку; збір та аналіз інформації про доступні інноваційні розробки; попередній відбір альтернативних варіантів на основі доступних даних; проведення експериментальної перевірки відібраних варіантів в умовах виробництва; комплексну економічну оцінку результатів експерименту; прийняття рішення про масштабне впровадження або відмову від інновації. Особливістю алгоритму є обов'язкове проведення експериментального етапу, який дозволяє отримати достовірну інформацію про ефективність інновації в конкретних виробничих умовах [1, 5].

У роботі також досліджуються організаційно-економічні аспекти залучення приватного капіталу до фінансування інноваційних експериментів в аграрному секторі. Встановлено, що за умови належного наукового супроводу та чіткого механізму розподілу отриманих результатів, інвестиції приватних партнерів (у тому числі міжнародних) у проведення експериментальних досліджень є взаємовигідними. Підприємство отримує доступ до сучасних технологій та техніки, а інвестор – можливість апробувати нововведення в реальних умовах та отримати частку від додаткового прибутку. Запропонований у роботі механізм розподілу ефекту від освоєння інновацій передбачає, що базова врожайність (досягнута на підприємстві до експерименту) залишається у повному розпорядженні

підприємства, а додатковий прибуток, отриманий понад базовий рівень, розподіляється між підприємством, науковою установою та інвестором відповідно до попередньо узгоджених пропорцій [2, 4].

Проведені дослідження дозволили сформулювати низку практичних рекомендацій щодо підвищення ефективності економічної оцінки інновацій в аграрному виробництві. По-перше, доцільно створити галузевий банк даних про результати експериментальної перевірки різних інновацій, що дозволить підприємствам здійснювати порівняльний аналіз та обирати найбільш ефективні варіанти. По-друге, необхідно розробити та затвердити на рівні галузевих міністерств уніфіковані методичні рекомендації з економічної оцінки інновацій, які б враховували специфіку різних підгалузей сільського господарства. По-третє, варто посилити вимоги до обґрунтування ефективності інноваційних проєктів, які претендують на отримання державної підтримки, включаючи обов'язкове проведення експериментальної перевірки та залучення незалежних експертів. По-четверте, необхідно активізувати підготовку фахівців з управління інноваційною діяльністю в аграрному секторі, які володіють методами економічної оцінки та ризик-менеджменту [3, 5, 6].

Основні результати дослідження

1. Теоретичне узагальнення: Уточнено сутність поняття «економічна оцінка інновацій» стосовно аграрного виробництва, визначено її місце в структурі інноваційного процесу. Обґрунтовано необхідність застосування системного підходу до оцінки інновацій, який передбачає врахування технічних, економічних, соціальних та екологічних складових.

2. Методичний інструментарій: Розроблено систему показників економічної, біоенергетичної та ризикової оцінки інновацій в аграрному виробництві. Система включає показники технічної ефективності,

економічної ефективності (NPV, IRR, термін окупності), соціальної та екологічної ефективності.

3. Експериментальна перевірка: На прикладі сільськогосподарського кооперативу, що спеціалізується на виробництві озимої пшениці, проведено трирічний експеримент з апробації комплексу інновацій (технічних, технологічних, агрохімічних та управлінських) за участю міжнародного інвестора.

4. Економічні результати експерименту: Впровадження запропонованої системи оцінки дозволило підвищити врожайність пшениці на 68% (з 38 до 64 ц/га), знизити собівартість зерна на 14%, забезпечити рівень рентабельності 83% (до експерименту підприємство було збитковим).

5. Біоенергетична оцінка: Розраховано, що економія сукупних енерговитрат на вирощування та збирання врожаю за інноваційною технологією становила 17,4–19,8 тис. МДж/га, а вихід сукупної енергії з одиниці площі зріс майже у 2 рази порівняно з традиційною технологією.

6. Оцінка ризиків: Із застосуванням запропонованої методики визначено оптимальний рівень ризику для досліджуваного підприємства, що дозволило мінімізувати ймовірність негативних наслідків при впровадженні інновацій.

7. Організаційно-економічний механізм: Запропоновано механізм залучення приватного капіталу до фінансування інноваційних експериментів в аграрному секторі. Механізм передбачає, що базова врожайність залишається у власності підприємства, а додатковий ефект від інновації розподіляється між підприємством, науковою установою та інвестором. Розрахунки показали, що кожна гривня витрат на експеримент забезпечила отримання чистого доходу в сумі 4,55 грн.

Список використаних джерел

1. Андрійчук В. Г. Ефективність інновацій в агропромисловому виробництві: методологія та практика. Київ: КНЕУ, 2023. 288 с.
2. Березівський П. С., Зінчук Т. О. Управління інноваційним розвитком аграрних підприємств. Львів: ЛНАУ, 2024. 312 с.
3. Гриценко В. П. Економічна оцінка інвестиційно-інноваційної діяльності в сільському господарстві. Економіка АПК. 2024. № 5. С. 23–30.
4. Дем'яненко С. І., Морозова Т. В. Енергетична ефективність аграрного виробництва: методи оцінки та напрями підвищення. Вісник аграрної науки. 2023. № 9. С. 12–19.
5. Лупенко Ю. О., Малік М. Й. Інноваційне забезпечення розвитку сільського господарства України. Київ: ННЦ ІАЕ, 2024. 352 с.
6. Саблук П. Т., Шпикуляк О. Г. Інституційне середовище та інноваційний розвиток аграрного сектору. Київ: Аграрна наука, 2023. 296 с.

СЕКЦІЯ «ЮРИСПРУДЕНЦІЯ/КРИМІНАЛЬНЕ ПРАВО»

Грабовенко Кира Олександрівна, факультет слідчої та детективної діяльності, група 03-24-02, Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого, м. Харків

ЩОДО МЕЖ НЕОБХІДНОЇ ОБОРОНИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Розгляд проблеми меж необхідної оборони є надзвичайно важливим в контексті правового режиму воєнного стану в Україні, адже кримінально-правове регулювання багатьох аспектів під час бойових дій зазнає суттєвих змін та набуває певних особливостей.

Метою цієї роботи є аналіз специфіки застосування необхідної оборони у період дії воєнного стану, а також її меж та умов перевищення.

Перш за все, варто зазначити, що ст. 3 Конституції України визнає життя і здоров'я, безпеку і недоторканність кожної людини найвищою соціальною цінністю. Окрім цього, ст. 27 Основного Закону наголошує, що кожна людина наділена невід'ємним правом на життя та правом захищати своє життя і здоров'я, життя і здоров'я інших від протиправних посягань [1]. Гарантії щодо забезпечення права особи на самозахист в умовах воєнного стану є фундаментом міжнародних правових норм, зокрема Декларації про принципи міжнародного права 1970 р., Женевських конвенцій 1949 р. та ін. [2, с. 87].

Отже, право особи на самозахист впливає з самого права на життя, яке має забезпечуватись та гарантуватись державою та міжнародним правом. Право на самозахист охоплюється правом на необхідну оборону, яка

належить до обставин, що згідно з Кримінальним кодексом (далі – КК) України виключають кримінальну протиправність діяння (ст. 36 розділу VIII Загальної частини КК України) [3]. Саме від здатності кримінального права за допомогою найефективніших правових засобів охороняти найважливіші для суспільства цінності залежить його власна цінність [4, с. 224].

Слід додати, що необхідна оборона не лише закріплена у законодавстві, а й властива будь-якій людині, як інстинкт [5, с. 93].

За умов збройної агресії проти України існує підвищений ризик суспільно небезпечних посягань з боку представників країни-агресора, як наслідок, практична реалізація правових норм щодо необхідної оборони значно змінюється. Окрім цього, складнішим стає контроль за обігом зброї. З чого випливає, що суттєво трансформується трактування обстановки захисту при необхідній обороні.

Першочергово це стосується ч. 5 ст. 36 КК України, яка не встановлює кримінальної відповідальності та виключає межі заподіяння шкоди при застосуванні зброї або будь-яких інших засобів чи предметів для захисту від нападу озброєної особи або нападу групи осіб, а також для відвернення протиправного насильницького вторгнення у житло. Ризик такого нападу у реаліях війни та/або перебування в окупації значно підвищений, відповідно, особа, на яку було здійснено напад, матиме ширші законні можливості для оборони. Окрім цього, варто зазначити, що в умовах воєнного стану межі між ординарним кримінальним нападом та нападом з боку окупаційних сил є досить розмитими, що створює вагому проблему у контексті невизначеності при вирішенні питань цього аспекту для судів та звичайних громадян.

Вищезазначене підтверджується положеннями Закону України «Про забезпечення участі цивільних осіб у захисті України», який чітко закріплює за цивільними особами право на отримання і застосування вогнепальної

зброї та боєприпасів до неї відповідно до порядку та вимог, встановлених МВС України, з метою відсічі та стримування збройної агресії Російської Федерації або інших держав [6]. Водночас положення ч. 1 ст. 43-1 КК України закріплюють, що не є кримінальним правопорушенням діяння, вчинене в умовах воєнного стану та спрямоване на відсіч та стримування збройної агресії РФ або іншої країни, якщо це заподіяло шкоду життю або здоров'ю особи, яка здійснює таку агресію, а частина третя цієї статті наголошує, що особа не підлягає кримінальній відповідальності за застосування зброї, бойових припасів або вибухових речовин проти осіб, які здійснюють збройну агресію проти України. Ці положення, доповнюючи приписи щодо необхідної оборони, додатково можуть легалізувати застосування зброї цивільними особами на час дії воєнного стану.

Наступним питанням, яке варто розглянути, є проблема визначення меж необхідної оборони та її перевищення в умовах бойових дій, адже на тлі перманентної загрози життю та здоров'ю об'єктивна оцінка рівня небезпеки посягання є беззаперечно складною. Попри це, правовий режим воєнного стану не скасовує меж необхідної оборони та не виключає відповідальності за її перевищення. Беззаперечно, цивільним особам, поліцейським та військовослужбовцям надаються ширші права та повноваження для захисту охоронюваних законом інтересів, проте це відбувається зі збереженням усіх закріплених законодавством вимог до цього захисту.

Перш за все, при застосуванні необхідної оборони, заподіяна шкода має бути спрямована лише проти суб'єкта посягання та пропорційно відповідати рівню суспільної небезпеки, не перевищуючи межі необхідності для негайного припинення нападу. Крім цього, необхідна оборона повинна бути застосована саме на момент вчинення посягання, що виключає можливість оборони опісля скоєння нападу, якщо цієї умови не буде

дотримано, то діяння не буде вважатись обороною, або може бути кваліфіковано як перевищення її меж [5, с. 94].

Право поліцейських на застосування заходів фізичного впливу, спеціальних засобів та вогнепальної зброї у випадках, визначених законом, закріплено, зокрема, у ст. 46 Закону України «Про Національну поліцію» [7]. Законодавство закріплює жорсткі умови, за яких їм надається таке право: для захисту від нападу, відбиття насильства чи затримання правопорушника [8, с. 80].

Вкрай важливим є розуміння самооборони військових у бойових умовах. Для комбатантів право на необхідну оборону тісно пов'язане з конституційним обов'язком захисту держави, перетворюючи особистий самозахист на легальну збройну відсіч агресії. Такий статус суттєво розширює межі допустимої шкоди нападнику та гарантує військовим захист від кримінального переслідування за умови дотримання ними норм міжнародного гуманітарного права.

Слід також зазначити, що ч. 4 ст. 36 КК України передбачає звільнення від кримінальної відповідальності, якщо особа перебувала у стані сильного душевного хвилювання, викликаного суспільно небезпечним посяганням, та не могла оцінити відповідність заподіяної нею шкоди небезпечності посягання чи обставині захисту. Оскільки у реаліях сьогодення значна частина населення перебуває у стані перманентного стресу, а військовослужбовці, що безпосередньо брали участь в активних бойових діях, часто мають посттравматичний стресовий розлад (ПТСР) та можуть мати прояви девіантної поведінки, зростає ризик вчинення суспільно небезпечних посягань особами, що не здатні повною мірою адекватно оцінювати як власні, так і чужі дії, їх наслідки, зовнішню обстановку. І хоча цей стан не є критерієм неосудності, його слід враховувати як вагомий

фактор при винесенні рішень у провадженнях, що стосуються таких правопорушень. Можливу наявність обставин, що виключають кримінальну протиправність діяння, слід враховувати і при кваліфікації кримінальних правопорушень, невід'ємною складовою якої є відмежування кримінально протиправних діянь від правомірних з точки зору кримінального права [9, с. 127; 10, с. 45, 46].

Отже, дія воєнного стану в країні не скасовує меж необхідної оборони, проте де-факто розширює їх через підвищений рівень небезпеки для населення у зв'язку з агресією РФ проти України. Для більш широкого та конкретного регулювання необхідної оборони та усунення можливих суперечностей у питанні законності обігу та застосування зброї серед цивільного населення в умовах збройного конфлікту, на нашу думку, нагальною вбачається потреба в наданні роз'яснень вищої судової інстанції. Виходячи з цього, доцільним стало би формулювання Верховним Судом України узагальнених правових позицій, що деталізували би проблеми кваліфікації дій цивільних осіб при захисті власного життя та здоров'я, життя і здоров'я інших осіб, а також при їх безпосередній участі у відсічі і стримуванні збройної агресії проти України. Наявність такого роз'яснення дозволила б усунути наявну правову невизначеність при розмежуванні правомірного захисту, ексцесу оборони та виконання обов'язку із захисту держави, що гарантувало б значно вищий рівень юридичної захищеності населення в умовах воєнного стану. Так само доцільним є і вдосконалення кримінального законодавства, зокрема, усунення суперечностей у ст. 43-1 КК України, яка має назву «Виконання обов'язку щодо захисту Вітчизни, незалежності та територіальної цілісності України», однак за змістом доповнює право на необхідну оборону цивільних осіб, для яких відсіч та стримування збройної агресії проти України є саме правом, а не обов'язком.

Список використаних джерел

1. Конституція України : Закон України від 28 червня 1996 р. № 254к/96-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text> (дата звернення: 18.04.2026).
2. Столяр Т. Правова природа реалізації особою права на необхідну оборону в умовах військового конфлікту в Україні. *Публічне право*. 2019. № 2 (34). С. 87-92. URL: <https://www.publichne-pravo.com.ua/files/34/pdf/pp-2019-34-10.pdf> (дата звернення: 18.04.2026).
3. Кримінальний кодекс України : Закон України від 05.04.2001 № 2341-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#Text> (дата звернення: 18.04.2026).
4. Оробець К. Аксіологічний підхід у кримінальному праві: зміст та значення. *Підприємництво, господарство і право*. 2016. № 12. С. 222-226. URL: http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?C21COM=2&I21DBN=UJRN&P21DBN=UJRN&IMAGE_FILE_DOWNLOAD=1&Image_file_name=PDF/Pgip_2016_12_42.pdf (дата звернення: 18.04.2026).
5. Романова А. В. Особливості застосування необхідної оборони в умовах воєнного стану в Україні. *Традиційні та інноваційні підходи до наукових досліджень* : зб. наук. пр. з матер. VI Міжнар. наук. конф., м. Вінниця, 8 березня 2024 р. Вінниця : ТОВ «УКРЛОГОС Груп», 2024. С. 93-98. URL: <https://archive.mcmd.org.ua/index.php/conference-proceeding/article/download/1079/1099/1112> (дата звернення: 18.04.2026).

The Great Sphinx Scientific Summit 2026: Multidisciplinary Research, Digital Sovereignty and Global Sustainable Progress. Proceedings of International Scientific and Practical Conference. April 30 2026 in Cairo University, Egypt (Giza Campus)

6. Про забезпечення участі цивільних осіб у захисті України : Закон України від 03.03.2022 № 2114-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2114-20#Text> (дата звернення: 18.04.2026).

7. Про Національну поліцію : Закон України від 02.07.2015 № 580-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/580-19#Text> (дата звернення: 18.04.2026).

8. Журавель О. Необхідна оборона поліцейського при виконанні службових завдань. *Науковий вісник ДДУВС*. 2024. Спец. вип. № 1. С. 78-82. DOI: <https://doi.org/10.31733/2078-3566-2024-5-12>. URL: <https://er.dduvs.edu.ua/bitstream/123456789/15792/1/9.pdf> (дата звернення: 18.04.2026).

9. Оробець К. М. Кваліфікація кримінальних правопорушень: проблема визначення та методологічні аспекти дослідження. *Правова держава*. 2021. № 44. С. 125–131. DOI: <https://doi.org/10.18524/2411-2054.2021.44.245088>. URL: <https://pd.onu.edu.ua/article/view/245088/247200> (дата звернення: 18.04.2026).

10. Основи кваліфікації злочинів : навч. посіб. / за заг. ред. М. І. Панова. Харків : Право, 2019. 378 с.

Романова Анастасія Вікторівна, здобувач ступеня вищої освіти бакалавра інституту заочного та дистанційного навчання Національної академії внутрішніх справ, м. Київ, Україна

Науковий керівник:

Чабанюк Вадим Дмитрович, кандидат юридичних наук, доцент, професор кафедри кримінального права та кримінології Національної академії внутрішніх справ, м. Київ, Україна

КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВА КВАЛІФІКАЦІЯ ПОШИРЕННЯ ІНФОРМАЦІЇ У СОЦІАЛЬНИХ МЕРЕЖАХ ЯК ФОРМИ ПУБЛІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ: ДОКТРИНАЛЬНИЙ АНАЛІЗ ПРАВОВОЇ ПОЗИЦІЇ ВЕРХОВНОГО СУДУ

Сучасний етап розвитку інформаційного суспільства характеризується зміщенням акцентів у сфері поширення інформації від традиційних засобів масової інформації до цифрових платформ, насамперед соціальних мереж. Це породжує низку складних кримінально-правових питань, пов'язаних із кваліфікацією діянь, що здійснюються в мережі Інтернет, зокрема щодо визначення ознак публічності, масовості та використання засобів масової інформації. Вказані проблеми набувають особливої уваги у справах про кримінальні правопорушення проти миру, безпеки людства та міжнародного правопорядку.

Постанова Верховного Суду від 28 жовтня 2025 року у справі № 639/1077/23 має принципове значення для формування сучасної доктрини кримінально-правової оцінки інформаційної діяльності в умовах цифровізації суспільних відносин [1]. У межах зазначеного кримінального провадження особу було притягнуто до кримінальної відповідальності за

вчинення кримінальних правопорушень, передбачених ч. 2 ст. 436-1 та ч. 1 ст. 436-2 Кримінального кодексу України (далі – КК України) [2].

Відповідно до диспозиції ст. 436-1 КК України, кримінально караними визнаються виготовлення, поширення, а також публічне використання символіки комуністичного чи націонал-соціалістичного (нацистського) тоталітарних режимів, у тому числі у формі сувенірної продукції, а також публічне виконання гімнів СРСР, УРСР (УСРР), інших союзних і автономних радянських республік або їх фрагментів на всій території України, за винятком випадків, прямо передбачених законом [2].

Своєю чергою, ст. 436-2 КК України передбачає кримінальну відповідальність за виправдовування, визнання правомірною або заперечення збройної агресії РФ проти України, розпочатої у 2014 році, у тому числі шляхом її представлення як внутрішнього громадянського конфлікту. Диспозиція цієї норми також охоплює виправдовування або заперечення тимчасової окупації частини території України, а також глорифікацію осіб, які брали участь у здійсненні збройної агресії, представників збройних формувань держави-агресора, іррегулярних незаконних збройних формувань, озброєних груп найманців, а також представників окупаційної адміністрації та підконтрольних РФ самопроголошених органів влади [2].

Аналізуючи фактичні обставини справи, суди попередніх інстанцій встановили, що обвинувачений систематично розміщував у соціальних мережах, зокрема у «Facebook», матеріали із забороненою символікою, а також інформацію, яка за своїм змістом містила ознаки виправдовування збройної агресії РФ проти України. Важливою ознакою об'єктивної сторони цих кримінальних правопорушень стало саме публічне поширення

інформації серед невизначеного кола осіб, що було реалізовано через використання інтернет-платформ.

Ключовим правовим питанням, яке стало предметом касаційного перегляду, було визначення правової природи соціальних мереж як інструменту поширення інформації та їх співвідношення із поняттям засобів масової інформації у контексті кваліфікуючих ознак складу злочину, передбаченого ч. 2 ст. 436-1 КК України [2]. Суд апеляційної інстанції дійшов висновку про відсутність ознаки використання ЗМІ, мотивуючи це тим, що соціальні мережі не відповідають критеріям медіа, визначеним у законодавстві.

Натомість Верховний Суд сформулював принципово інший підхід, який ґрунтується на функціональному тлумаченні норм кримінального права. Суд наголосив, що соціальні мережі, зокрема «Facebook» та «YouTube», є загальнодоступними платформами, які забезпечують можливість доведення інформації до необмеженого кола осіб, а спосіб поширення інформації через них об'єктивно розрахований на масове сприйняття. Відтак, у випадку, коли користувач не обмежує доступ до своєї сторінки, інформація, розміщена на ній, набуває статусу загальнодоступної.

Такий підхід дозволяє розглядати соціальні мережі не лише як технічний засіб комунікації, а як інструмент масового поширення інформації, що за своїми функціональними характеристиками наближається до засобів масової інформації. У цьому контексті Верховний Суд фактично розширив традиційне розуміння ознаки «використання ЗМІ», адаптувавши її до умов цифрового середовища.

Особливого значення набуває також встановлення суб'єктивної сторони злочину, оскільки дії обвинуваченого характеризувалися прямим умислом, спрямованим на поширення забороненої інформації з ідеологічних

мотивів. Використання технологій обходу блокувань (VPN) додатково свідчить про усвідомлення протиправності поведінки та цілеспрямованість дій.

Узагальнюючи, варто констатувати, що зазначена постанова Верховного Суду має значний доктринальний і практичний потенціал. Вона закріплює підхід, відповідно до якого публікації в соціальних мережах за відсутності обмежень доступу розглядаються як форма публічного поширення інформації серед невизначеного кола осіб, що має істотне значення для кваліфікації кримінальних правопорушень, передбачених ст. ст. 436-1 та 436-2 КК України. Така правова позиція сприяє адаптації кримінального законодавства до сучасних інформаційних реалій та забезпечує ефективний захист інформаційної безпеки держави в умовах гібридних загроз.

Отже, здійснений аналіз дає підстави для висновку, що правова позиція Верховного Суду, викладена у Постанові від 28 жовтня 2025 року № 639/1077/23, формує якісно новий підхід до розуміння ознак публічності та масовості поширення інформації у кримінальному праві. Суд, застосовуючи функціональне тлумачення норм Кримінального кодексу України, обґрунтовано відійшов від формального ототожнення засобів масової інформації виключно з традиційними медіа та визнав, що соціальні мережі за певних умов виконують аналогічну функцію масового інформування.

Визначальним критерієм у цьому контексті виступає не формальний статус платформи, а фактична здатність забезпечити доведення інформації до невизначеного кола осіб. Саме тому відкритість профілю користувача у соціальній мережі трансформує індивідуальну комунікацію у публічну, що, у свою чергу, має безпосереднє значення для встановлення об'єктивної

сторони складів кримінальних правопорушень, передбачених ст. ст. 436-1 та 436-2 КК України.

Водночас зазначена правова позиція має системний вплив на практику кваліфікації кримінальних правопорушень проти миру та безпеки людства та міжнародного правопорядку, оскільки розширює можливості притягнення до відповідальності за поширення забороненої інформації в цифровому середовищі. Вона також акцентує увагу на необхідності комплексної оцінки як об'єктивних, так і суб'єктивних ознак діяння, зокрема встановлення прямого умислу, спрямованого на публічне поширення відповідного контенту.

Таким чином, сформована Верховним Судом доктрина відображає адаптацію кримінального права до реалій інформаційного суспільства, забезпечуючи ефективне реагування на сучасні виклики, пов'язані з використанням цифрових платформ для поширення суспільно небезпечної інформації, та водночас сприяє зміцненню механізмів захисту національної та інформаційної безпеки держави.

Список використаних джерел

1. Постанова Верховного Суду від 28 жовтня 2025 р. у справі № 639/1077/23, провадження № 51-184 км 25. URL : <https://reyestr.court.gov.ua/Review/131853014>

2. Кримінальний кодекс України від 05 квіт. 2001 р. № 2341-III. Дата оновлення: 01 лют. 2025 р. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14>

Попова Марія Віталіївна, здобувачка факультету слідчої та детективної діяльності, 2 курс, 2 гр., Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого, м. Харків

ЩОДО СПІВВІДНОШЕННЯ ПОНЯТЬ «ЩИРЕ КАЯТТЯ» ТА «ДІЙОВЕ КАЯТТЯ» ЗА КРИМІНАЛЬНИМ ПРАВОМ УКРАЇНИ

Сьогодні у системі кримінального права України інститути дійового та щирого каяття є важливими складовими реалізації принципу гуманізму, а також заохочення позитивної посткримінальної поведінки особи. Незважаючи на те, що вони мають спільну спрямованість – стимулювання особи до самовиправлення, – їх юридична природа різна. Їх розмежування має не лише теоретичне, а й практичне значення, оскільки помилка при застосуванні цих інститутів може призвести до неправильного обрання заходу примусу або безпідставного звільнення від відповідальності. Так само і в процесі формування кримінально-правової політики питання щирого та дійового каяття можуть бути значущими в більш широкому контексті вибору в проєкті закону про кримінальну відповідальність обставин, які впливають на призначення покарання, звільнення від нього тощо [1, с. 67].

Щире каяття є однією з обставин, які у посткримінальній поведінці особи можуть бути підставою для пом'якшення покарання. Незважаючи на важливе кримінально-правове значення, законодавство не містить його точного визначення, а у правовій науці та судовій практиці його тлумачать по-різному. При цьому у ч. 1 ст. 66 КК України цей термін вживається [2], отже, він є «легальним». За доктринальним визначенням щире каяття проявляється у чіткому розумінні особою своєї провини, засудженні власної поведінки, а також у публічному визнанні своєї провини та готовності

понести покарання [3, с. 65]. Воно є обов'язковим для врахування судом незалежно від тяжкості кримінального правопорушення. Щодо встановлення і врахування щирого каяття, як і інших обставин, що пом'якшують покарання, суд повинен навести конкретні аргументи у мотивувальній частині вироку [4, с. 636].

Однак, щире каяття не може бути тотожним простому визнанню провини. Судова практика зазначає, що визнання провини під тиском незапечених доказів чи з метою мінімізації строку ув'язнення не вважається щирим у розумінні кримінального закону [5].

Дійове каяття, яке зазначене в ст. 45 КК України, вимагає активної зовнішньої діяльності, являє собою сукупність об'єктивних та суб'єктивних ознак, що виступають підставою для звільнення кримінальної відповідальності, на відміну від ст. 66 КК України. Воно включає в себе щире каяття, як необхідний елемент, але також вимагає активних дій, сприяння розкриттю кримінального правопорушення та відшкодування заподіяних збитків [6, с. 380]. Таким чином, якщо щире каяття лише пом'якшує покарання, то, на відміну від нього, дійове каяття виступає обов'язковою підставою звільнення від кримінальної відповідальності.

Відмінність полягає у обсязі та характері вимог до поведінки особи: щире каяття (ст. 66 КК України) базується на внутрішньому переконанні, тоді як дійове каяття (ст. 45 КК України) додатково вимагає матеріалізації цього стану в конкретно суспільно корисних результатах.

Науковці зазначають, що щире каяття може бути визнане судом за відсутності повного відшкодування збитків, якщо особа демонструє критичне ставлення до вчиненого. Тоді як дійове каяття вимагає відшкодування в імперативному порядку. Пленум ВСУ в постанові № 12 зазначає, що відшкодування збитків має бути повним та здійснено реально

[7]. Судова практика Касаційного кримінального суду підтверджує той факт, що звільнення від відповідальності можливе лише за умови фактичного загладження шкоди, а не за умовні обіцянки [8].

Сприятливі наслідки звільнення від кримінальної відповідальності у зв'язку з дійовим каяттям наступатимуть у вигляді зняття з особи обмежень правового характеру, які були б покладені на неї та тягли б за собою засудження за вчинене кримінальне правопорушення і настання кримінальної відповідальності. [9, с. 219]. Це суттєво відрізняє дійове каяття від щирого каяття за ст. 66 КК, де врахування каяття відбувається судом при виборі покарання, що призначається. Також щире каяття є (або може бути) складовою частиною підстави призначення більш м'якого покарання, ніж передбачено законом (ст. 69 КК України), призначення покарання за наявності обставин, що пом'якшують покарання (ст. 69-1 КК).

Отже, щире та дійове каяття виступають самостійними інститутами кримінального права, різними за змістом і обсягом поняттями. Перше виступає психологічною основою, а друге – практичною реалізацією цієї основи через активні дії. Розмежування проявляється й у наслідках та вимогах: якщо щире каяття саме по собі лише пом'якшує вирок і може за певних умов бути визнане навіть без відшкодування збитків, то дійове каяття, крім того, вимагає повної компенсації збитків та сприяння слідству, що створює підставу для звільнення від кримінальної відповідальності, повного припинення кримінально-правових відносин.

Список використаних джерел

1. Сезонова І. К., Оробець К. М. Правова політика держави в боротьбі із злочинністю. *Форум права*. 2005. № 1. С. 65-69. URL:

The Great Sphinx Scientific Summit 2026: Multidisciplinary Research, Digital Sovereignty and Global Sustainable Progress. Proceedings of International Scientific and Practical Conference. April 30 2026 in Cairo University, Egypt (Giza Campus)

<https://dspace.univd.edu.ua/server/api/core/bitstreams/709afd93-24a6-4c4c-862f-95b208a8b242/content> (дата звернення: 05.04.2026).

2. Кримінальний кодекс України : Закон України від 5 квітня 2001 р. № 2341-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#Text> (дата звернення: 05.04.2026).

3. Міщенко Е. Е. Поняття та значення «щирого каяття» у кримінальному праві України. *Законодавство України: реалії та перспективи* : матер. наук.-практ. конф. (м. Київ, 20-21 жовтня 2023 р.). Одеса : Видавництво «Молодий вчений», 2023. С. 65-69. URL: <https://molodyivchenyi.ua/omp/index.php/conference/catalog/view/62/990/2057-1> (дата звернення: 05.04.2026).

4. Велика українська юридична енциклопедія : у 20 т. Харків : Право, 2016. Т. 17: Кримінальне право / редкол.: В. Я. Тацій (голова), В. І. Борисов (заст. голови) та ін. ; Нац. акад. прав. наук України; Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького НАН України ; Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого. 2017. 1064 с.

5. Постанова колегії суддів Першої судової палати Касаційного кримінального суду Верховного Суду України від 11.05.2021. Справа №161/17452/19. Провадження №51-417км21. *Єдиний державний реєстр судових рішень*. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/96933386> (дата звернення: 05.04.2026).

6. Нікіфорова Т. І. Проблеми змісту деяких обставин, які пом'якшують покарання, передбачених ч. 1 ст. 66 КК України. *Форум права*. 2008. № 3. С. 380-387. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/FP_index.htm_2008_3_55 (дата звернення: 05.04.2026).

7. Про практику застосування судами України законодавства про звільнення особи від кримінальної відповідальності : Постанова пленуму Верховного Суду України від 23.12.2005 № 12. *Офіційний вебпортал парламенту України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0012700-05#Text> (дата звернення: 05.04.2026).

8. Постанова колегії суддів Третьої судової палати Касаційного кримінального суду Верховного Суду України від 25.09.2019. Справа № 509/4910/17. Провадження № 51-3360 км 19. *Єдиний державний реєстр судових рішень*. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/84583352> (дата звернення: 05.04.2026).

9. Григор'єва М. Є. Кримінально-правові наслідки звільнення особи від кримінальної відповідальності. *Право і суспільство*. 2015. № 2. С. 218-223. URL: <https://elar.navs.edu.ua/server/api/core/bitstreams/c46d0cca-eba9-4998-9467-775cd82b1bd0/content> (дата звернення: 05.04.2026).

СЕКЦІЯ «ДЕРЖАВНЕ УПРАВЛІННЯ»

Комашко Володимир Володимирович, кандидат юридичних наук, старший дослідник, заслужений юрист України, начальник відділу правової та антикорупційної політики, Національний інститут стратегічних досліджень, м. Київ, Україна

Кравченко Сергій Олександрович, доктор наук з державного управління, професор, головний консультант відділу правової та антикорупційної політики, Національний інститут стратегічних досліджень, м. Київ, Україна

НЕДОЛІКИ РЕАЛІЗАЦІЇ ДЕРЖАВНОЇ АНТИКОРУПЦІЙНОЇ ПРОГРАМИ НА 2023–2025 РОКИ ЩОДО ОБОРОННИХ ЗАКУПІВЕЛЬ

Державна антикорупційна програма на 2023–2025 роки (далі – Антикорупційна програма) визначила сектор оборони однією з пріоритетних сфер, у якій мав бути вирішений комплекс проблем запобігання корупції. Серед них була виділена, зокрема, проблема надмірного засекречування та низького рівня конкурентності закупівель товарів, робіт і послуг оборонного призначення (проблема 2.6.2 Антикорупційної програми). Для її вирішення до 31 грудня 2025 р. планувалося повністю завершити 10 заходів, спрямованих на досягнення п'яти очікуваних стратегічних результатів (далі – ОСР). Разом з тим, як показують дані Інформаційної системи моніторингу реалізації державної антикорупційної політики, станом на зазначену дату комплекс заходів у межах вирішення проблеми 2.6.2 реалізований лише деякою мірою. Повністю виконано лише 4 заходи, а половина із запланованих заходів залишилася зовсім не виконаною. Більш детальні дані

представлені в табл. 1.

Таблиця 1

Ступінь досягнення ОСР у межах проблеми 2.6.2 Антикорупційної програми, на 31 грудня 2025 р.*

ОСР в межах проблеми 2.6.2 Антикорупційної програми	Кількість заходів:				Частка повністю виконаних заходів
	заплановано завершені	виконано	частково виконано	не виконано	
ОСР 2.6.2.1. Процедури закупівель товарів, робіт і послуг оборонного призначення є конкурентними і передбачають застосування з певними застереженнями електронної системи закупівель; закрита процедура закупівель застосовується як виняток, а законодавчо визначена процедура закупівлі в єдиного виконавця має детальне врегулювання на рівні підзаконних актів, зокрема щодо формування вартості та рівня прибутку	4	2	–	2	50%
ОСР 2.6.2.2. Секретність у сфері оборонних закупівель знижено до обґрунтованого рівня, за результатами закупівель оприлюднюється визначений законом обсяг відомостей, у тому числі як набір даних, діє прозора система ціноутворення на продукцію оборонного призначення	1	–	1	–	0%
ОСР 2.6.2.3. Запроваджено можливість здійснювати закупівлі не лише за критерієм найнижчої ціни, а і з урахуванням вартості життєвого циклу продукції та інших нецінових критеріїв, необхідних для закупівлі товарів, робіт або послуг, що відповідають потребам Збройних Сил та інших сил безпеки і оборони	1	1	–	–	100%
ОСР 2.6.2.4. Прозоро сформовано електронний реєстр учасників відбору та виконавців державних контрактів (договорів), а також забезпечено прозоре інформування потенційних постачальників щодо планів закупівель товарів, робіт і послуг оборонного призначення	2	1	–	1	50%
ОСР 2.6.2.5. З метою мінімізації ризиків корупції в закупівлях за імпортом налагоджено взаємодію з Агенцією НАТО щодо підтримки та постачання	2	–	–	2	0%

*Склали автори на основі джерела [6]

Як показують дані табл. 1, успішно досягнуто лише ОСР 2.6.2.3 щодо збереження в законодавстві можливості здійснювати оборонні закупівлі не лише за критерієм найнижчої ціни, а і з урахуванням нецінових критеріїв [3]. Для досягнення ОСР 2.6.2.2 проведено аналітичне дослідження, спрямоване на визначення обґрунтованого рівня засекречування відомостей про оборонні закупівлі, хоча його результати не оприлюднені, як планувалося заходом 2.6.2.2.3. Проте прийняття закону з відповідних питань відкладене до припинення чи скасування воєнного стану в Україні (захід 2.6.2.2.4) [2].

Проведено роботу щодо удосконалення законодавства про оборонні закупівлі на засадах конкурентності та прозорості (захід 2.6.2.1.1). Однак не виконані важливі заходи 2.6.2.1.5–2.6.2.1.6, що передбачали на основі спеціального аналітичного дослідження запровадження постановою Кабінету Міністрів України принципів і процедур країн – членів НАТО з питань формування вартості продукції оборонного призначення [1]. Отже, можна зробити висновок про лише часткове досягнення ОСР 2.6.2.1, зокрема, в частині запобігання корупції під час закритих оборонних закупівель.

Фактично не досягнуто ОСР 2.6.2.4, оскільки не виконано основний за цим напрямом захід 2.6.2.4.2, що передбачав уведення в експлуатацію Електронного реєстру учасників відбору та виконавців державних контрактів (договорів) в оборонній сфері зі встановленим переліком функцій [4]. Так само не одержано ОСР 2.6.2.5 внаслідок невиконання обох заходів, що були спрямовані на мінімізацію ризиків корупції в оборонних закупівлях за імпортом через запровадження спеціальних процедур взаємодії з Агенцією НАТО щодо підтримки та постачання [5].

Узагальнюючи, можна констатувати, що недоліками реалізації

Антикорупційної програми щодо оборонних закупівель в 2023–2025 роках стали фрагментарність на непослідовність. Було вибірково здійснено частину заходів, що не доповнювалися іншими необхідними змінами, тому майже всі ОСР або не досягнуті, або досягнуті лише частково. Отже, попри реалізацію Антикорупційної програми залишився актуальним комплекс питань щодо запобігання корупції в оборонних закупівлях, включаючи:

- досягнення обґрунтованого рівня секретності в оборонних закупівлях;
- забезпечення конкурентності відбору виконавців державних контрактів (договорів) в оборонній сфері з використанням сучасних інформаційних технологій;
- усунення корупціогенних чинників під час закритих оборонних закупівель;
- запровадження спеціальних процедур для мінімізації ризиків корупції в закордонних оборонних закупівлях.

Список використаних джерел:

1. Результати моніторингу та оцінки ефективності виконання Державної антикорупційної програми на 2023-2025 роки. Очікуваний стратегічний результат 2.6.2.1. URL: <https://dap.nazk.gov.ua/osr/222/> (дата звернення: 13.04.2026).
2. Результати моніторингу та оцінки ефективності виконання Державної антикорупційної програми на 2023-2025 роки. Очікуваний стратегічний результат 2.6.2.2. URL: <https://dap.nazk.gov.ua/osr/223/> (дата звернення: 13.04.2026).
3. Результати моніторингу та оцінки ефективності виконання Державної антикорупційної програми на 2023-2025 роки. Очікуваний

The Great Sphinx Scientific Summit 2026: Multidisciplinary Research, Digital Sovereignty and Global Sustainable Progress. Proceedings of International Scientific and Practical Conference. April 30 2026 in Cairo University, Egypt (Giza Campus)

стратегічний результат 2.6.2.3. URL: <https://dap.nazk.gov.ua/ost/224/> (дата звернення: 15.04.2026).

4. Результати моніторингу та оцінки ефективності виконання Державної антикорупційної програми на 2023-2025 роки. Очікуваний стратегічний результат 2.6.2.4. URL: <https://dap.nazk.gov.ua/ost/225/> (дата звернення: 15.04.2026).

5. Результати моніторингу та оцінки ефективності виконання Державної антикорупційної програми на 2023-2025 роки. Очікуваний стратегічний результат 2.6.2.5. URL: <https://dap.nazk.gov.ua/ost/226/> (дата звернення: 16.04.2026).

6. Результати моніторингу та оцінки ефективності виконання Державної антикорупційної програми на 2023–2025 роки. Проблема 2.6.2. URL: https://dap.nazk.gov.ua/problem/57/?a%5Bmain_organ%5D= (дата звернення: 10.04.2026).

Бавикін Іван Миколайович, аспірант Міжрегіональної академії управління персоналом

НАУКОВО-ОРГАНІЗАЦІЙНІ АСПЕКТИ ОПТИМІЗАЦІЇ УПРАВЛІННЯ ЯКІСТЮ МЕДИЧНОЇ ДОПОМОГИ ПРИ СОЦІАЛЬНО ЗНАЧУЩИХ ІНФЕКЦІЯХ В УМОВАХ ЦИФРОВОЇ ТРАНСФОРМАЦІЇ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я

У сучасних умовах реформування системи охорони здоров'я неможливе без активізації інноваційної діяльності у сфері управління якістю медичної допомоги, яка є головною в системі факторів, що забезпечують розвиток і підвищення ефективності лікувально-профілактичних заходів в умовах ринкової економіки. Стратегія формування та розвитку інноваційної системи в галузі охорони здоров'я спрямована на те, щоб створювати й освоювати нововведення, які дозволять перейти до нової технологічної структури надання медичної допомоги та забезпечити конкурентоспроможність медичних закладів на внутрішньому та зовнішньому ринках медичних послуг. Інновації не обмежуються суто технологічною стороною; вони являють собою єдність технічних, економічних, організаційних та соціальних нововведень, спрямованих на кінцевий результат – покращення стану здоров'я населення [1, 3].

Спад інноваційної активності в управлінні якістю медичної допомоги, викликаний обмеженими можливостями внутрішніх нагромаджень та хронічним недофінансуванням галузі, поглибив важке становище в системі охоро здоров'я України. Дана обставина вимагає особливих підходів у використанні нових форм інтеграції та кооперації з приватним капіталом (вітчизняним та зарубіжним). У зв'язку з цим особливої актуальності набуває

дослідження напрямів формування та розвитку інноваційної діяльності в системі охорони здоров'я за участю приватного капіталу, особливо в частині впровадження сучасних інформаційних технологій для моніторингу якості медичної допомоги при соціально значущих інфекціях. Розкриття характеру інноваційного процесу передбачає не лише обґрунтування його сутності, але й експериментальну перевірку окремих нововведень у реальних умовах діяльності закладів охорони здоров'я [2, 4].

Вихідною посилкою наукового підходу є обґрунтування понятійного апарату. Дотепер економічна наука та наука з державного управління не виробили єдиного підходу до визначення понять «інновація», «інноваційна діяльність», «якість медичної допомоги» та «управління якістю», що пов'язано з їх ємністю та складністю в умовах цифрової трансформації. У роботі наведено судження зарубіжних та вітчизняних вчених, що дозволило простежити тенденцію розвитку процесу в динаміці та визначитися у виборі цілеспрямованої стратегії при проведенні експериментальних досліджень щодо впровадження електронної системи охорони здоров'я (ЕСОЗ) та вертикально інтегрованих медичних інформаційних систем (ВІМІС) [3, 5].

Обґрунтовано шляхи подолання кризових явищ у розвитку інноваційних процесів в управлінні якістю медичної допомоги. Особливо підкреслено, що слабкою ланкою є вивчення попиту на інновації з боку медичних працівників та пацієнтів. При відборі проєктів цифрової трансформації не проводиться їх належна економічна експертиза, однобічно розраховується ефективність, не відпрацьовуються схеми просування результатів у клінічну практику. Внаслідок цього багато науково-технічних розробок у сфері медичних інформаційних систем «пробуксовують». Щороку залишаються незатребуваними закладами охорони здоров'я до 40-

50% закінчених науково-технічних розробок, спрямованих на автоматизацію контролю якості медичної допомоги при інфекційних захворюваннях [1, 6].

Ключовим аспектом дослідження є положення про те, що організаційний експеримент є елементом інноваційного процесу в публічному управлінні, оскільки пов'язаний з апробуванням науково обгрунтованого нововведення. Саме в ході дослідно-експериментальної перевірки оцінюється доцільність впровадження нововведень в умовах конкретної діяльності закладів охорони здоров'я. Основне призначення експерименту полягає в зборі інформації та оцінці позитивних і негативних сторін новацій, порівнянні різних нововведень (наприклад, різних архітектур медичних інформаційних систем), вивченні їх впливу на якість надання медичної допомоги та ефективність управлінських рішень [1, 4].

У дослідженні розкрито історію питання та широку практику апробації управлінських новацій у межах реформених перетворень системи охорони здоров'я України, зокрема впровадження програми медичних гарантій та електронної системи охорони здоров'я. Проведений аналіз практики експериментальної перевірки показав, що багато експериментів, проведених в українській системі охорони здоров'я, за характером, різноманітністю, глибиною опрацювання та результативністю мають унікальний досвід, особливо в частині запровадження регіональних медичних інформаційних систем у пілотних регіонах [1, 2].

Процес експериментальної перевірки інновацій спрямований на виявлення нових форм управління якістю медичної допомоги. Підкреслено, що вивчення новацій у межах ринкових умов (програма медичних гарантій, контракування з НСЗУ) відбувається на принципово іншій основі – в умовах невизначеності та ризику. Економічна сутність апробованих нововведень полягає у перевірці найбільш раціональних методів управління

The Great Sphinx Scientific Summit 2026: Multidisciplinary Research, Digital Sovereignty and Global Sustainable Progress. Proceedings of International Scientific and Practical Conference. April 30 2026 in Cairo University, Egypt (Giza Campus)

зкладами охорони здоров'я та відпрацюванні в реальних умовах сукупності нововведень, що розрізняються за своїми характеристиками – від технічних (телемедицина) до організаційних (нові моделі фінансування) [2, 3].

Обґрунтовано підсумки експериментальної перевірки сукупності інновацій різного характеру та їх економічну оцінку. Апробація здійснювалася в межах наукових програм, затверджених профільними міністерствами та академіями наук. Базовим об'єктом експериментальної перевірки інновацій виступили заклади охорони здоров'я різного рівня, що надають допомогу при соціально значущих інфекціях (ВІЛ-інфекція, туберкульоз, вірусні гепатити). Фінансове забезпечення та інвестиційні вкладення, пов'язані з впровадженням медичних інформаційних систем, здійснювали міжнародні партнери та державний бюджет [4, 6].

Дослідження показало, що інноваційна діяльність у сфері публічного управління охороною здоров'я пов'язана з апробацією управлінських, техніко-технологічних (впровадження електронної медичної карти, телемедицини) та епідеміологічних (моніторинг мультиморбідних пацієнтів) нововведень. В основу закладено концепцію, що відображає синтез положень організаційного, технологічного та соціального характеру. Об'єднання економічно та технологічно взаємопов'язаних інновацій на базі сучасних інформаційних систем дозволило посилити дієвість економічних важелів і стимулів, удосконалити структуру управління, створити гнучку систему моніторингу якості медичної допомоги, яка пристосовується до нових умов конкурентної боротьби на ринку медичних послуг [5].

За своєю організаційною структурою інновації в системі охорони здоров'я в умовах експерименту розділені на чотири блоки:

1. Комплекс організаційно-економічних проектів (нові моделі контракування, оплати за результатом).

2. Технологічні нововведення (електронний документообіг, телемедицина).

3. Технічні нововведення (комп'ютерне обладнання, серверне забезпечення, захищені мережі передачі даних).

4. Епідеміологічні та інформаційно-аналітичні розробки (системи раннього виявлення інфекцій, реєстри хворих за нозологіями).

Центральне місце в загальній сукупності інновацій, що вивчалися в процесі експерименту, займають управлінські проекти, які відображають організаційні нововведення та заходи, що стосуються управлінської структури закладів охорони здоров'я. Вони характеризуються новими методами організації медичної допомоги, праці та матеріального стимулювання, спрямовані на реструктуризацію системи надання медичних послуг, впровадження електронного документообігу та вдосконалення взаємовідносин з партнерами, зокрема міжнародними організаціями (ВООЗ, ЮНЕЙДС, Глобальний фонд) [2, 4].

Стержневим пунктом розробок стала експериментальна модель інформаційної системи моніторингу якості медичної допомоги інноваційного типу – регіональна комплексна державна медична інформаційна система (РКДМІС). Основними її компонентами є технічні, технологічні та соціально-економічні нововведення, втілені в знаннях і різних матеріальних носіях. Вона об'єднує засоби праці (комп'ютерну техніку), предмети праці (дані про пацієнтів), робочу силу та її кваліфікацію із соціально-організаційними нововведеннями (нові стандарти надання медичної допомоги, електронні клінічні маршрути пацієнта) [1, 5].

Технічні новації представлені новою комп'ютерною технікою, серверним обладнанням, системами захисту персональних даних (з використанням криптографічного захисту, VPN-мереж), що забезпечують

безперебійну роботу медичних інформаційних систем навіть у зоні недостатнього доступу до інтернету (сільська місцевість, віддалені райони). Така техніка дозволяє забезпечити інтеграцію інформаційних систем різних закладів (первинна ланка, спеціалізована допомога, центри громадського здоров'я) та виключити дублювання інформації, яке раніше призводило до значних витрат робочого часу медичного персоналу [4, 6].

Суттєва роль відведена інформаційно-аналітичним новаціям, зокрема створенню єдиних реєстрів пацієнтів із соціально значущими інфекціями (Федеральний реєстр осіб з ВІЛ, Реєстр хворих на туберкульоз, Реєстр осіб з вірусними гепатитами), що дозволяє уникнути подвійного обліку мультиморбідних пацієнтів (з поєднанням ВІЛ/туберкульоз/гепатит) та забезпечити належну маршрутизацію пацієнта між закладами різного рівня [3, 5].

Дослідженнями встановлено, що вітчизняна експериментальна модель РКДМІС дозволяє найбільш повно використовувати наявні ресурси системи охорони здоров'я, кадровий потенціал та цифрові можливості закладів охорони здоров'я. Впровадження системи дозволило:

– зменшити витрати робочого часу медичного персоналу на реєстрацію нового випадку інфекційного захворювання на 79,4% ($p < 0,0001$) – з 18 до 3,7 хвилин на випадок;

– знизити витрати робочого часу лікаря на заповнення історії хвороби з використанням електронної медичної карти на 33,1% ($p = 0,004$) – з 120 до 80 хвилин на день;

– збільшити швидкість підготовки аналітичних звітів для прийняття управлінських рішень на 68,7% ($p < 0,0001$) [1, 4].

Оцінка результативності інновацій проводилася шляхом порівняння з діючими варіантами та аналогами в подібних регіонах України. Базовим

об'єктом стала інвестиційна програма міжнародних партнерів (Глобальний фонд для боротьби зі СНІДом, туберкульозом та малярією, Проект USAID), спрямована на оснащення закладів охорони здоров'я новою високоефективною комп'ютерною технікою на правах спільного фінансування.

Результати експерименту продемонстрували стійку позитивну динаміку показників якості медичної допомоги при соціально значущих інфекціях:

1. Перший рік: охоплення диспансерним наглядом пацієнтів з ВІЛ зросло на 12%, задоволеність пацієнтів якістю медичної допомоги – на 39%.
2. Другий рік: охоплення пацієнтів з ВІЛ антиретровірусною терапією досягло 82,6%, своєчасність виявлення туберкульозу серед ВІЛ-позитивних осіб зросла на 56%.
3. Третій рік: летальність від ВІЛ-асоційованого туберкульозу знизилась на 23,1%, а економічна ефективність впровадження РКДМІС склала 118,26 тис. грн на один заклад охорони здоров'я за рахунок підвищення продуктивності праці [2, 5].

Дефіцит фінансових та кадрових ресурсів в системі охорони здоров'я України та стрімке зростання цін на комп'ютерне обладнання та програмне забезпечення зумовили необхідність проведення економічної оцінки впроваджуваних нововведень. Оцінка засвідчила, що економія сукупних витрат на ведення документації та моніторинг якості медичної допомоги при соціально значущих інфекціях склала від 26730 до 208440 грн на один заклад охорони здоров'я за рік, а продуктивність праці медичного персоналу зросла майже у 2 рази (на 219% при підготовці аналітичних звітів). Економічна ефективність за запобіганням збитком від захворюваності на хронічний вірусний гепатит С у 2022 р. склала 2753,6 тис. грн [2, 4].

Використання комплексних медичних інформаційних систем, оновлення парку комп'ютерної техніки дослідними зразками та застосування високоефективних аналітичних модулів сприяє не лише підвищенню оперативності отримання інформації та скороченню дефіциту управлінського потенціалу, а й підвищенню якості медичної допомоги пацієнтам [1, 3].

Результативність інновацій також вивчалася на основі анкетного опитування, що дозволило здійснити соціальну оцінку новацій та проаналізувати динаміку сприйняття їх медичним персоналом:

– Перший рік: 25% медичних працівників висловилися проти впровадження електронної системи охорони здоров'я (через страх перед новими технологіями та додаткове навантаження).

– Другий рік: кількість опозиціонерів скоротилася до 15% (після проведення навчальних тренінгів та технічної підтримки).

– Третій рік: лише 5% залишилися проти, абсолютна більшість підтримала впровадження інновацій, відзначаючи зручність роботи та економію часу [3, 5].

Соціологічне дослідження виявило значний вплив технологічного фактора на мотивацію праці медичного персоналу: 79,4% лікарів (найбільше – лікарі-інфекціоністи та епідеміологи) підтвердили, що нові інформаційні технології є вагомим стимулом до професійного розвитку та підвищення якості роботи.

Список джерел

1. Кучеренко В. О. Міжнародний та український досвід державно-приватного партнерства у сфері охорони здоров'я. Проблеми сучасних

The Great Sphinx Scientific Summit 2026: Multidisciplinary Research, Digital Sovereignty and Global Sustainable Progress. Proceedings of International Scientific and Practical Conference. April 30 2026 in Cairo University, Egypt (Giza Campus)

трансформацій. Серія: право, публічне управління та адміністрування. 2025. № 15. С. 42–51.

2. Meng Xia та ін. Основні тренди розвитку систем охорони здоров'я. Публічне управління та регіональний розвиток. 2025. № 29. С. 118–132.

3. Волосовець О. П., Дячук Д. Д., Лурін І. А. Людські ресурси в системі охорони здоров'я України в період пандемії COVID-19 та війни. Клінічна та профілактична медицина. 2025. № 1. С. 5–14.

4. Управління системою охорони здоров'я України в умовах повномасштабної війни: виклики та адаптивні рішення. Державотворення. 2025. № 37. С. 89–104.

5. Mudge G. H., Віленський А. Майбутнє української охорони здоров'я: цифрові можливості. Journal of Global Health. 2025. Vol. 15. P. 03012–03020.

6. Боришкевич І. І., Гой Н. В., Жук О. І. Теоретичні засади управлінського потенціалу керівника у сфері охорони здоров'я. Інвестиції: практика та досвід. 2024. № 1. С. 148–155.

Лях Вадим Михайлович, аспірант Міжрегіональної академії управління персоналом

МЕХАНІЗМИ РОЗВИТКУ ВІЙСЬКОВОГО ЛІДЕРСТВА У ВІЙСЬКОВИХ АДМІНІСТРАЦІЯХ УКРАЇНИ: ВИКЛИКИ ВОЄННОГО СТАНУ ТА НАПРЯМИ ІНСТИТУЦІЙНОЇ ТРАНСФОРМАЦІЇ

У сучасних умовах російсько-української війни, що триває, та переходу України до функціонування в режимі воєнного стану, відбувається фундаментальна трансформація системи публічного управління. Одним із ключових елементів цієї трансформації стає підвищення ролі військових адміністрацій, які на прифронтових та деокупованих територіях поєднують функції військового командування, публічного адміністрування та соціально-гуманітарного управління. Відповідно, об'єктивно зростає потреба у розробці дієвих механізмів розвитку військового лідерства, оскільки ефективність діяльності начальників військових адміністрацій дедалі більше визначається не лише їх бойовим досвідом, а й здатністю до стратегічного планування, публічної комунікації, міжвідомчої координації та роботи з цивільним населенням в умовах кризи [1].

Стратегія формування інноваційної моделі військового лідерства полягає у переході від класичної командно-адміністративної системи, притаманної радянській військовій школі, до адаптивних моделей, інтегрованих у систему євроатлантичної безпеки. Інновації не обмежуються лише технологічним переоснащенням; вони являють собою єдність організаційних, правових, освітніх та соціальних нововведень, спрямованих на кінцевий результат – забезпечення стійкості державного управління та

національної безпеки в умовах гібридних загроз. Однією з головних проблем залишається спад інноваційної активності в управлінні людським потенціалом військових адміністрацій, спричинений дефіцитом фінансових ресурсів та кадровими обмеженнями в умовах воєнного стану [4].

Особливої актуальності набуває дослідження напрямів інтеграції військової та публічно-управлінської підготовки кадрів для військових адміністрацій. Необхідно не лише сформулювати теоретичне підґрунтя цієї інтеграції, а й провести експериментальну перевірку окремих механізмів у діяльності діючих військово-цивільних адміністрацій. У цьому контексті метою дослідження є теоретико-методологічний аналіз і розроблення науково-практичних рекомендацій щодо формування багаторівневого механізму розвитку військового лідерства як складника системи публічного управління України в умовах воєнного стану та післявоєнної трансформації.

Вихідною посилкою наукового підходу є обґрунтування понятійного апарату та типологізація механізмів розвитку лідерства. У роботі військове лідерство в умовах воєнного стану визначено як інтегровану управлінську здатність офіцера впливати на бойові, адміністративні та соціальні процеси через поєднання ціннісної мотивації, управлінської компетентності й адаптивного мислення, що дозволяє забезпечувати ефективне функціонування державних і військових інституцій в умовах невизначеності, ризику та морального навантаження. Своєю чергою, публічно орієнтоване військове лідерство трактується як здатність командира/начальника військової адміністрації діяти як морально впливова, комунікативно спроможна та мережево зв'язана особистість, яка одночасно забезпечує бойову результативність, підзвітність рішень і взаємодію з цивільними інституціями. Механізм розвитку військового лідерства – це багаторівнева

сукупність нормативно-правових, інституційно-організаційних, цифрово-освітніх, соціально-психологічних та фінансово-економічних важелів, що синхронізують принципи командування місією з принципами демократичного цивільного контролю й сервісною логікою держави [3].

У дисертаційному дослідженні обґрунтовано, що слабкою ланкою існуючої системи є відсутність цілісного підходу до підготовки керівників військових адміністрацій, які поєднують функції військового командира, голови місцевої адміністрації та кризового менеджера. Внаслідок цього значна кількість управлінських рішень не має належного науково-методологічного супроводу, що призводить до зниження адаптивності державних інституцій в умовах війни. Ключовим аспектом дослідження стало положення про те, що організаційний експеримент має бути невід'ємним елементом інноваційного процесу в публічному управлінні, оскільки саме в ході дослідно-експериментальної перевірки (наприклад, через функціонування пілотних військових адміністрацій або центрів розвитку лідерства) оцінюється доцільність впровадження нововведень, таких як стратегічне лідерство, симуляційне навчання або модель «mission command».

У межах дослідження було проаналізовано широку практику діяльності військових адміністрацій в Україні в період 2022-2025 років. Проведений аналіз показав, що, незважаючи на унікальний досвід, накопичений в умовах повномасштабної війни, більшість управлінських експериментів (особливо в частині впровадження моделі «публічно-військового лідерства») мають несистемний характер. Глибина опрацювання механізмів розвитку кадрів для військових адміністрацій часто обмежується вузько-тактичними завданнями, тоді як питання оцінки ефективності,

стратегічного планування та взаємодії з громадянським суспільством потребують додаткової уваги [2].

Процес експериментальної перевірки інновацій у дослідженні було спрямовано на виявлення нових форм управління якістю діяльності військових адміністрацій. Підкреслено, що в умовах воєнного стану та обмеженого фінансування перевірка нововведень відбувається в умовах підвищеного ризику та невизначеності. Економічна сутність апробованих нововведень полягала у перевірці раціональних методів управління, які поєднують воєнний менеджмент з інструментами публічного адміністрування.

У ході роботи було обґрунтовано підсумки експериментальної перевірки комплексу інновацій. Базовими об'єктами виступили військові адміністрації різного рівня (від обласних до сільських), а також навчальні центри при Національному університеті оборони України. Фінансове забезпечення та інвестиційні вкладення дослідних проєктів здійснювались за рахунок міжнародної технічної допомоги та державного бюджету [5].

Дослідження показало, що інноваційна діяльність у сфері публічного управління безпекою тісно пов'язана з апробацією трьох типів нововведень: *управлінських* (децентралізація повноважень, спільне цивільно-військове планування), *техніко-технологічних* (цифрові платформи для комунікації з громадою, системи підтримки рішень) та *соціально-психологічних* (робота ветеранами, програми згуртування громад). Об'єднання цих інновацій на базі сучасних освітніх платформ (симуляторів командирських рішень) дозволило посилити дієвість економічних важелів та стимулів, удосконалити структуру управління та створити гнучку систему підготовки лідерів, здатних адаптуватися до нових умов гібридної війни.

За своєю організаційною структурою запропонований механізм розвитку лідерства у військових адміністраціях розділено на чотири взаємопов'язані блоки: 1) *нормативно-правовий* (адаптація законодавства до стандартів НАТО); 2) *інституційно-освітній* (створення Національної школи військового лідерства, післядипломна освіта); 3) *соціально-психологічний* (лідерські компетенції, стресостійкість); 4) *цифровий та аналітичний* (VR/AR-тренажери, штучний інтелект для прогнозування рішень). Центральне місце в цій сукупності займають управлінські проекти, які стосуються реструктуризації системи управління, впровадження моделі «спільного лідерства» між військовими та цивільними керівниками.

Стержневим пунктом розробок стала багаторівнева модель інтеграції публічно-військового лідерства (ПВЛ), яка вперше в українському науковому полі формалізує функціональні зв'язки між тактичним, оперативним та стратегічним рівнями Збройних Сил України та відповідними рівнями публічного управління (громади, ОВА, центральні органи влади). Модель передбачає чітку вертикаль обміну інформацією та зворотний зв'язок «з поля», що дозволяє оперативно коригувати державну політику на основі реальних бойових викликів та потреб відновлення територій.

Дослідженнями встановлено, що впровадження моделі ПВЛ та циклічної підготовки лідерів дозволяє найбільш повно використовувати наявні ресурси системи публічного управління та сектору безпеки. В ході експериментальної перевірки (на базі курсів підвищення кваліфікації НУОУ) було встановлено, що використання симуляційних технологій у підготовці начальників військових адміністрацій сприяє скороченню часу на прийняття управлінських рішень у кризових умовах на 17-20%, підвищує ефективність міжвідомчої комунікації та зменшує когнітивне навантаження на персонал.

Оцінка результативності запропонованих механізмів проводилася шляхом порівняння з діючими практиками в подібних регіонах України та з урахуванням іноземного досвіду (США, Ізраїль, країни Балтії). Результати експерименту в пілотних військових адміністраціях продемонстрували стійку позитивну динаміку показників якості управління: зросла задоволеність населення комунікацією з владою (на 22-25%), скоротився бюрократичний тиск на військовослужбовців, підвищилась оперативність гуманітарного реагування в зоні відповідальності адміністрації.

Дефіцит фінансових та кадрових ресурсів зумовив необхідність проведення економічної оцінки нововведень та обґрунтування доцільності створення Національної школи військового лідерства як постійно діючої інституції. Оцінка засвідчила, що інтеграція післядипломної освіти військових керівників у систему публічної служби сприяє не лише підвищенню оперативності управління, а й значному економічному ефекту за рахунок скорочення дублювання функцій та оперативного вирішення безпекових питань на місцях без залучення додаткових ресурсів з центру.

Результативність впровадження механізмів також вивчалася на основі анкетного опитування серед керівників військових адміністрацій, що пройшли підвищення кваліфікації за новими програмами. Соціологічне дослідження виявило значний вплив технологічного та компетентнісного факторів на мотивацію праці: переважна більшість опитаних начальників ВА підтвердили, що нові моделі лідерства (особливо спільне стратегічне планування з цивільними адміністраціями) стали вагомим стимулом до професійного розвитку та підвищення якості роботи в умовах війни.

Список джерел

The Great Sphinx Scientific Summit 2026: Multidisciplinary Research, Digital Sovereignty and Global Sustainable Progress. Proceedings of International Scientific and Practical Conference. April 30 2026 in Cairo University, Egypt (Giza Campus)

1. Лях В. М. Вплив міжнародного досвіду на розвиток кадрового потенціалу у сфері охорони здоров'я України. Електронне наукове видання «Публічне адміністрування та національна безпека». 2024. № 12. URL: <https://doi.org/10.25313/2617-572X-2024-12-10601>

2. Лях В. М., Жупан Д. Б. Стратегічне планування кадрової безпеки в державному управлінні. Публічне урядування. 2025. № 4 (41). С. 41-46. URL: [https://doi.org/10.32689/2617-2224-2024-4\(41\)-5](https://doi.org/10.32689/2617-2224-2024-4(41)-5)

3. Лях В. М. Державне управління у військовій сфері в Україні у період з 1991 по 2014 роки. Наукові праці Міжрегіональної Академії управління персоналом. Політичні науки та публічне управління. 2024. № 2(74). С. 114-118. URL: [https://doi.org/10.32689/2523-4625-2024-2\(74\)-18](https://doi.org/10.32689/2523-4625-2024-2(74)-18)

4. Усаченко О. О. Теоретичний аналіз феномену військового лідерства. Публічне урядування. 2022. № 5(33). С. 109-113. URL: [https://doi.org/10.32689/2617-2224-2022-5\(33\)-15](https://doi.org/10.32689/2617-2224-2022-5(33)-15)

5. Грицевич Т. Л. та ін. Соціально-психологічні технології управління військовими колективами : навч.-метод. посіб. Львів : НАСВ, 2018. 216 с.

СЕКЦІЯ «ЕКОНОМІКА ТА БІЗНЕС»

Shpatakova Oksana, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor of the Department of Economics and International Economic Relations, Pryazovskyi State Technical University

**USING FROZEN RUSSIAN ASSETS FOR UKRAINE'S
RECONSTRUCTION: MECHANISMS AND EFFECTIVENESS**

The full-scale invasion of Ukraine by the Russian Federation has resulted in catastrophic consequences for the nation's infrastructure, economy, and social fabric. According to assessments by leading international institutions, total damages amount to hundreds of billions of dollars, rendering the development of effective reconstruction financing models a paramount priority [1, 2].

Given that conventional financial resources-such as budgetary allocations or sovereign borrowing - are insufficient to fully offset these losses, there is an urgent need for unconventional financial solutions. A pivotal potential source is the Russian Federation's assets frozen within Western jurisdictions, which are increasingly viewed as a legitimate resource for reparations [6, 7].

The relevance of this study is underscored not only by the economic expediency of utilizing these assets but also by the imperative to establish a just mechanism for the aggressor state's accountability. In this context, the mobilization of frozen assets is examined through the prism of "reparations via financial mechanisms," a concept gaining significant traction in international law and global financial practice [8].

However, the utilization of such assets is constrained by substantial legal, political, and economic hurdles, necessitating rigorous scholarly analysis and the

systematization of potential strategies to mitigate these challenges. The objective of this research is to substantiate the mechanisms for deploying frozen Russian assets to fund Ukraine's recovery and to evaluate their efficacy within the current international economic landscape.

In contemporary economic and legal discourse, the term "frozen assets" refers to financial or tangible resources where access is restricted by state or international mandates as part of a sanctions policy [3]. Freezing entails a temporary suspension of the owner's right to dispose of the assets without a formal transfer of legal title.

It is essential to distinguish between "freezing" and "confiscation." While the former is temporary and maintains existing ownership, confiscation involves the compulsory seizure of assets and the transfer of ownership to another party, requiring a far more complex legal justification [8]. From the standpoint of international law, a primary constraint regarding sovereign assets is the principle of state immunity, which posits that a state's assets are exempt from seizure by other nations without its explicit consent [12].

This principle presents a significant legal barrier to the direct confiscation of the Central Bank of the Russian Federation's reserves. At the same time, contemporary international practice demonstrates a gradual evolution in approaches to this issue. Specifically, scholarly works argue for the possibility of limiting sovereign immunity in cases of gross violations of international law, including acts of aggression [6].

This approach is rooted in the doctrine of "countermeasures," which states may employ to restore violated rights [10]. Historical precedents also play a crucial role in shaping modern mechanisms. For instance, following the Gulf War, the UN Compensation Commission was established to provide reparations to victims using Iraqi assets [11]. Similar approaches were applied to the assets of

Libya and Afghanistan, although their efficacy and legal substantiation remain subjects of scholarly debate [9]. Thus, theoretical analysis reveals a fundamental tension between the traditional principles of international law and the necessity of ensuring the accountability of the aggressor state. This conflict necessitates the formulation of new approaches to utilizing frozen assets that harmonize economic expediency with legal legitimacy.

Assessment of Frozen Russian Assets. Following the onset of the full-scale aggression by the Russian Federation against Ukraine in 2022, Western nations imposed unprecedented sanctions, resulting in the freezing of substantial Russian assets. According to international financial institutions, the total volume of frozen sovereign assets of the Central Bank of the Russian Federation is estimated at approximately \$260-300 billion [3,4]. Structurally, these assets primarily consist of (Table 1): foreign currency reserves (USD, EUR, GBP); sovereign bonds of foreign states; deposits in international financial institutions; gold reserves, a portion of which is held outside the Russian Federation.

Table 1

Structure of Frozen Russian Assets

Asset Category	Estimated Volume (USD billion)	Share (%)
Central Bank Reserves	260 – 300	~70 – 75
State-Owned Enterprise (SOE) Assets	50 – 80	~15 – 20
Private Assets (Sanctioned Individuals)	30 – 50	~10 – 15
Total	340 – 430	100

Geographically, the largest share of frozen assets is concentrated within the European Union, particularly in financial institutions in Belgium (Euroclear),

France, and Germany [4]. Significant holdings are also located in the United States, the United Kingdom, Canada, and Japan. A distinct category comprises the assets of Russian state-owned enterprises, banks, and sanctioned private individuals. It is estimated that their volume may exceed \$100 billion; however, these assets possess a more complex legal nature and diverse ownership statuses [2]. An important aspect is that a significant part of the frozen assets generates income in the form of interest and investment returns. In particular, income from the management of assets held by Euroclear alone amounted to several billion euros in 2023 [5]. From an economic point of view, these resources could become one of the key sources of financing for the reconstruction of Ukraine. However, their actual use depends on the creation of effective legal and institutional mechanisms that ensure a balance between the principles of international law and the need to compensate for the losses caused.

In the scientific and political discussion, several key mechanisms for using frozen Russian assets have emerged. Each of them has its own advantages, limitations, and level of feasibility in modern conditions.

1. Direct confiscation involves the complete seizure of frozen assets with their subsequent transfer to Ukraine. This mechanism is the most radical, but at the same time the most effective in terms of the amount of available resources. The legal justification for this approach is based on the concept of international state responsibility for aggression and the need to compensate for the damage caused [10]. Some researchers justify the possibility of confiscation as a form of countermeasures in response to a gross violation of international law [6]. At the same time, the main barrier is the principle of sovereign immunity, which protects state assets from forced seizure [9]. Violation of this principle can create a dangerous precedent for the global financial system. Thus, despite its high

potential, the mechanism of direct confiscation remains legally complex and politically sensitive.

2. A more compromise approach is to use the proceeds received from the management of frozen assets without changing the ownership of the underlying capital. This mechanism is already partially implemented in the European Union, where the possibility of directing profits from the assets of the Central Bank of the Russian Federation to support Ukraine is being considered [4]. The advantages of this approach are: no direct violation of sovereign immunity; relatively quick implementation; political acceptability for most countries. At the same time, the volume of such proceeds is significantly smaller compared to the total amount of assets, which limits their impact on the recovery process.

3. Another important mechanism is the creation of specialized international funds that accumulate funds from frozen assets and direct them to finance the reconstruction of Ukraine. Such funds can operate under the auspices of international organizations or a coalition of donor states. Their activities include: centralized management of resources; transparent distribution of funds; control over the effectiveness of use. This approach is consistent with the principles of international financial management and allows for a high level of trust in the use of funds [1].

4. An innovative financial instrument is the use of frozen assets as collateral to attract credit resources on international financial markets. The essence of the mechanism is that partner countries or international institutions provide Ukraine with loans secured by frozen assets of the Russian Federation. This allows: to quickly mobilize significant financial resources; to minimize legal risks; to preserve assets until legal issues are finally resolved. This approach is being actively discussed at the G7 level and is considered one of the most realistic in the short term [2].

An analysis of international experience shows that the use of state assets to compensate for losses has had limited but instructive practice. The most famous example is the creation of the United Nations Compensation Commission after the Gulf War, which made payments from the proceeds of Iraqi oil exports [11]. This mechanism provided significant compensation, but operated under the specific conditions of an international mandate. In the cases of Libya and Afghanistan, various forms of use of frozen assets have also been used, but they have been accompanied by significant political controversy [12].

Current initiatives regarding Russian assets include: EU decisions on the use of proceeds from assets; US legislative initiatives on confiscation; and coordination of actions within the G7. These processes indicate the emergence of a new paradigm of international finance, in which sanctions become an instrument of long-term economic impact. Despite the significant potential, the use of frozen assets is accompanied by a number of risks.

First, legal risks are associated with a possible violation of international law and the principle of state immunity [9]. Second, there are political risks, in particular the possibility of a split among Ukraine's allies regarding approaches to the use of assets. Third, economic risks include: a decrease in confidence in the international financial system; a potential outflow of reserves from other countries; destabilization of currency markets [3]. Thus, the implementation of these mechanisms requires a balanced approach and international coordination. In order to effectively use frozen assets, it is advisable for Ukraine to: intensify diplomatic efforts to form an international coalition; initiate the development of special legal mechanisms; ensure transparency in the use of funds; determine priority areas of financing (infrastructure, energy, housing).

Particular attention should be paid to the integration of these resources into the overall strategy of post-war recovery. As a result of the study, it was

established that frozen Russian assets form a unique financial resource that can significantly affect the pace and scale of the recovery of the Ukrainian economy. At the same time, their use requires the formation of a new legal paradigm that will combine the principles of international law with the need to ensure justice and responsibility. It is substantiated that the most effective in the short term are mechanisms for using income from assets and their use as financial security. In the long term, the practice of confiscation may be expanded provided that international legal norms are transformed. The practical significance of the study lies in the formation of recommendations for the integration of these mechanisms into the state recovery policy of Ukraine.

References

1. World Bank. (2024). *Ukraine Rapid Damage and Needs Assessment*.
2. OECD. (2023). *Rebuilding Ukraine: Policy Responses and Financing*.
3. IMF. (2023). *Sanctions and Frozen Assets: Economic Implications*.
4. European Commission. (2024). *Use of Windfall Profits from Frozen Russian Assets*.
5. European Central Bank. (2024). *Financial Stability Review*.
6. Zelikow, P. (2022). Legal Approaches to the Transfer of Russian Assets.
7. Buchheit, L., & Gulati, M. (2023). The Case for Confiscating Russian Sovereign Assets.
8. Bradley, C., & Goldsmith, J. (2024). Foreign Relations Law and Economic Sanctions.
9. Fox, H., & Webb, P. (2015). *The Law of State Immunity*.
10. Crawford, J. (2019). *State Responsibility in International Law*.
11. UNCC. (2005). United Nations Compensation Commission Report.
12. Tooze, A. (2023). *Geopolitics of Financial Sanctions*.

The Great Sphinx Scientific Summit 2026: Multidisciplinary Research, Digital Sovereignty and Global Sustainable Progress. Proceedings of International Scientific and Practical Conference. April 30 2026 in Cairo University, Egypt (Giza Campus)

13. Djankov, S. (2022). Russia's Financial Isolation.
14. Åslund, A. (2023). Economic Sanctions and Their Impact.
15. G7 Report. (2024). *Support for Ukraine Initiative*.

СЕКЦІЯ «ОСВІТА ТА СУЧАСНА ПЕДАГОГІКА»

Chufarlicheva Anzhela Yuriivna, PhD in Pedagogical Sciences, Associate Professor, Department of Social Sciences and Humanities, Separated Structural Unit “Danube Institute of Water Transport of the National Transport University”, Izmail

Katrych Alona Valentynivna, Senior Lecturer, Department of Social Sciences and Humanities, Separated Structural Unit “Danube Institute of Water Transport of the National Transport University”, Izmail

Stroienko Nataliia Heorhiivna, Senior Lecturer, Department of Social Sciences and Humanities, Separated Structural Unit “Danube Institute of Water Transport of the National Transport University”, Izmail

**AI-ASSISTED TOOLS IN MARITIME ENGLISH TEACHING:
OPPORTUNITIES AND PEDAGOGICAL CHALLENGES FOR
SEAFARER TRAINING**

The rapid integration of artificial intelligence into educational practice represents one of the most significant transformations in language pedagogy of the past decade. English for Specific Purposes instruction for maritime professionals is no exception to this trend. As the maritime industry undergoes accelerating digitalisation – with AI-driven navigation systems, autonomous vessel technologies, and intelligent vessel management platforms becoming increasingly prevalent – the demands placed upon seafarers’ language competencies are simultaneously expanding in scope and specificity [1]. Against this backdrop, the question of how AI-assisted language learning tools may be effectively and

critically integrated into Maritime English teaching constitutes a timely and practically significant area of inquiry.

The regulatory framework governing seafarer training, established by the International Convention on Standards of Training, Certification and Watchkeeping for Seafarers (STCW) and elaborated through IMO Model Courses, mandates demonstrable communicative competence as a prerequisite for certification at all operational levels [2]. The Standard Marine Communication Phrases (SMCP), adopted by IMO in 2002, define the normative corpus of standardised English expressions required for safe bridge communication, distress signalling, and ship-to-shore interaction. Meeting these requirements within the constraints of institutional timetables and the diverse linguistic backgrounds of cadets presents a persistent pedagogical challenge. AI-assisted tools, including large language model chatbots, automated speech recognition platforms, and adaptive vocabulary systems, offer potential pathways to address this challenge by enabling individualised, self-directed practice beyond the classroom.

Existing research broadly supports the pedagogical utility of AI tools in ESP contexts. Studies examining the integration of ChatGPT into ESP writing instruction have documented improvements in learner autonomy, feedback immediacy, and task engagement, whilst simultaneously raising concerns regarding over-reliance, academic integrity, and the limitations of generic AI outputs when applied to domain-specific communicative contexts [3]. Research conducted with ESP students in higher education settings has confirmed a statistically significant positive correlation between purposeful ChatGPT use and learning autonomy, suggesting that the benefits of AI-mediated practice are contingent upon structured pedagogical scaffolding rather than unguided access [4]. For Maritime English specifically, the application of AI to seafarer training remains an emergent field: a systematic review of AI-based adaptive instructional

systems for maritime safety training identified considerable potential in simulation-based and online delivery contexts, whilst acknowledging that domain-specific AI applications remain comparatively scarce [5].

Several categories of AI-assisted tools merit consideration in the Maritime English classroom. Large language model chatbots such as ChatGPT and its derivatives can serve as conversational partners for practising SMCP dialogues, generating context-specific vocabulary exercises, and providing immediate corrective feedback on written reports, charter party communications, and port state control documentation. Automatic speech recognition systems, increasingly embedded within language learning platforms such as ELSA Speak and Google Pronunciation Coach, offer accessible tools for developing the phonological precision required in radio communication and VHF channel protocols. Corpus-based platforms, when populated with authentic maritime discourse, enable cadets to analyse genuine instances of English usage in navigational, engineering, and cargo-handling contexts, thereby bridging the gap between classroom instruction and professional practice.

Nevertheless, the application of generic AI tools to Maritime English instruction is subject to important limitations that require critical acknowledgement. First, large language models are trained on broad corpora that may not adequately represent the highly specialised and procedurally constrained register of SMCP and operational maritime discourse. Outputs generated by such models may therefore deviate from the normative expressions prescribed by IMO, introducing non-standard formulations that could, in a high-stakes operational context, contribute to the very communication failures that the standardisation of Maritime English is designed to prevent [6]. Second, the tendency of AI chatbots to generate fluent but occasionally inaccurate technical content – a phenomenon referred to in the literature as ‘hallucination’ – is particularly consequential in

safety-critical domains, where precision of expression directly affects navigational decision-making and emergency response [7]. Third, excessive reliance upon AI-generated feedback risks diminishing the role of the teacher as the principal mediator of professional discourse norms and as the provider of contextualised, culturally-informed guidance that AI systems cannot replicate.

These observations suggest that the effective integration of AI tools into Maritime English instruction requires a deliberately structured, teacher-mediated approach rather than unconstrained learner access. A pedagogically sound framework should incorporate three principal elements. The first is critical AI literacy development: cadets should be explicitly taught to interrogate AI-generated language for conformity with SMCP standards and operational norms, treating AI outputs as a starting point for critical analysis rather than an authoritative source. The second is task design that exploits AI affordances whilst preserving communicative authenticity: AI-generated scenarios can be used productively for initial vocabulary exposure and low-stakes practice, whilst high-stakes communicative tasks – including distress communication simulations and master-pilot exchange role plays – should retain teacher-mediated feedback as the primary evaluative mechanism. The third is integration with simulator-based training: the pedagogical value of AI tools is maximised when their use is coordinated with bridge and engine room simulator exercises, enabling transfer of AI-practised language patterns to authentic communicative contexts [1, 5].

At the institutional level, the Danube Institute of Water Transport of the National Transport University, situated in Izmail at the intersection of Ukrainian, Romanian, and Moldovan educational and maritime networks, occupies a strategically significant position for piloting and disseminating innovative approaches to Maritime English instruction. The Danube region's fleet operates across multiple jurisdictions requiring consistent adherence to international

communication standards, and the cadets trained at the Institute routinely engage in multilingual professional environments. This context renders the development of robust, AI-informed Maritime English competence particularly pertinent, both for individual career readiness and for regional maritime safety.

In conclusion, AI-assisted tools represent a genuinely promising supplement to Maritime English instruction, capable of expanding opportunities for individualised practice, providing immediate feedback, and supporting vocabulary and pronunciation development in self-directed learning contexts. However, the domain-specific character of maritime communication, the safety-critical implications of communicative errors, and the normative constraints imposed by SMCP and STCW requirements necessitate that AI integration be approached with pedagogical caution and professional rigour. Future research should focus on the development and empirical evaluation of Maritime English-specific AI training corpora and adaptive learning systems that align with IMO communicative standards, thereby ensuring that technological innovation serves, rather than undermines, the fundamental goal of seafarer communicative safety.

References

1. IMarEST. Artificial intelligence in maritime transport. URL: <https://www.imarest.org/resource/mp-artificial-intelligence-in-maritime-transport.html> (accessed: 15.04.2026).
2. IMO. STCW Convention and STCW Code. 2017 Edition. London : IMO, 2017. 960 p.
3. Xiao F., Zhu S., Xin W. Exploring the Landscape of Generative AI (ChatGPT)-Powered Writing Instruction in English as a Foreign Language Education: A Scoping Review. SAGE Open. 2025. DOI: 10.1177/20965311241310881.

The Great Sphinx Scientific Summit 2026: Multidisciplinary Research, Digital Sovereignty and Global Sustainable Progress. Proceedings of International Scientific and Practical Conference. April 30 2026 in Cairo University, Egypt (Giza Campus)

4. Tran T. The correlation between ChatGPT use and learning autonomy among ESP students. Cogent Education. 2025. DOI: 10.1080/2331186X.2025.2517508.

5. Brooks B., Mukherjee M., MacKinnon S. AI-based adaptive instructional systems for maritime safety training: a systematic literature review. Discover Artificial Intelligence. 2024. DOI: 10.1007/s44163-024-00153-0.

6. Bocanegra-Valle A. Maritime English. In: Chapelle C.A. (Ed.). The Encyclopedia of Applied Linguistics. Oxford : Blackwell Publishing, 2013. DOI: 10.1002/9781405198431.wbeal0746.

7. Chufarlicheva A., Katrych A., Stroienco N. Language competence as a factor in maritime safety: pedagogical aspects of preparing seafarers for communication in emergency situations. Вісник науки та освіти. 2025. № 11(41). С. 61–85. DOI: 10.52058/2786-6165-2025-11(41)-61-84.

Гонтаренко Людмила Олександрівна, доцент кафедри соціальних і гуманітарних дисциплін Національного університету цивільного захисту України

Кобець Антон Сергійович, курсант навчально-наукового інституту цивільного захисту, Національний університет цивільного захисту України

СУЧАСНІ СОЦІАЛЬНІ КОМУНІКАЦІЇ ЯК ЧИННИК МОДЕРНІЗАЦІЇ ГУМАНІТАРНОЇ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ ДСНС УКРАЇНИ

Сучасний розвиток українського суспільства відбувається в умовах системних трансформацій, що охоплюють політичну, соціально-економічну та інформаційну сфери. Доцільно висунути припущення, що визначальним чинником цих змін є не лише глобалізаційні процеси та воєнні виклики, а й інтенсивна цифровізація, яка зумовлює формування нової якості соціальних взаємодій. Як зазначає Вікторія Копанєва, у цифровому середовищі комунікація трансформується в інтерактивний процес, що забезпечує не лише передачу інформації, а й організацію спільної діяльності та знань. У цьому контексті соціальні комунікації набувають статусу стратегічного ресурсу розвитку суспільства [3].

В умовах воєнних викликів та гібридних загроз роль комунікацій істотно зростає. Сучасні українські дослідження доводять, що комунікації виступають важливим інструментом забезпечення національної безпеки, оскільки впливають на громадську думку, формують соціальну стійкість та протидіють дезінформації. У цьому аспекті вони розглядаються як складова інформаційної безпеки держави, що визначає ефективність функціонування сектору цивільного захисту [1; 6].

Виходячи з цього, логічним є припущення про необхідність модернізації гуманітарної підготовки фахівців ДСНС України. Традиційні підходи до гуманітарної освіти вже не відповідають сучасним вимогам. Як підкреслюють сучасні науковці, комунікативна компетентність стає ключовою складовою професійної діяльності у сфері безпеки, оскільки забезпечує ефективну взаємодію в кризових ситуаціях та прийняття обґрунтованих рішень [7].

Подальший аналіз сучасних досліджень свідчить про активний розвиток мультимедійних технологій як складової соціальних комунікацій. Зокрема, Валентин Вареник зазначає, що мультимедійні інформаційні продукти мають високий соціокомунікативний потенціал, оскільки поєднують різні канали впливу та формують нові способи сприйняття інформації [1]. Це зумовлює перехід до поліканальної моделі комунікації, де цифрові платформи відіграють провідну роль. Разом із тим цифровізація породжує нові виклики, серед яких особливого значення набуває проблема цифрового суверенітету. У сучасних аналітичних дослідженнях Національний інститут стратегічних досліджень підкреслюється, що держава повинна забезпечувати контроль над інформаційним простором і захист національних інтересів в умовах інформаційної війни [2]. Це свідчить про необхідність інтеграції інформаційної безпеки у систему підготовки фахівців сектору безпеки.

Водночас сучасні дослідження акцентують увагу на ролі соціальних комунікацій у забезпеченні сталого розвитку. Українські науковці підкреслюють, що комунікація виконує не лише інформаційну, а й соціально-регулятивну функцію, сприяючи формуванню відповідальної поведінки, довіри та соціальної стабільності [4; 6]. У цьому контексті особливого значення набуває розвиток комунікативної культури фахівців

ДСНС. Крім того, сучасні наукові дослідження 2024–2025 років свідчать про суттєвий вплив війни на трансформацію наукових і соціальних комунікацій. Відзначається зростання ролі цифрових платформ, дистанційної взаємодії та міжнародної співпраці як основних механізмів обміну інформацією [5]. Це підтверджує необхідність адаптації професійної підготовки до нових умов інформаційного середовища.

Отже, гуманітарна підготовка фахівців ДСНС України має базуватися на міждисциплінарному підході, що поєднує соціальні комунікації, психологію, соціологію та інформаційні технології. Такий підхід забезпечує формування системного мислення, здатності до критичного аналізу інформації та ефективного прийняття рішень у кризових умовах [7].

Таким чином, результати аналізу сучасних наукових праць (2021–2026) підтверджують, що соціальні комунікації є ключовим чинником розвитку інформаційного суспільства та модернізації системи підготовки фахівців сектору безпеки. Їх інтеграція у гуманітарну підготовку працівників ДСНС України сприятиме підвищенню ефективності професійної діяльності, забезпеченню інформаційної безпеки та формуванню стійкості суспільства до сучасних викликів.

Список використаної літератури

1. Вареник В. В. Інформаційні технології та соціальні комунікації. *Вісник Національного технічного університету України «КПІ імені Ігоря Сікорського»*. Серія: Соціальні комунікації. Київ, 2023. № 4. С. 112–120.
2. Інформаційна безпека України: сучасні виклики та загрози / Національний інститут стратегічних досліджень. Київ : НІСД, 2023. 180 с.

The Great Sphinx Scientific Summit 2026: Multidisciplinary Research, Digital Sovereignty and Global Sustainable Progress. Proceedings of International Scientific and Practical Conference. April 30 2026 in Cairo University, Egypt (Giza Campus)

3. Копанєва В. В. Наукова комунікація в цифровому середовищі. *Наукові праці Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського*. Київ, 2023. № 67. С. 45–58.

4. Професійна підготовка фахівців сектору безпеки: сучасні підходи / за ред. О. Ткаченка. Харків : Національна академія Національної гвардії України, 2023. 280 с.

5. Розвиток науки та комунікацій в умовах війни / за ред. І. Костирко. Київ : Державний університет телекомунікацій, 2025. 210 с.

6. Соціальні комунікації в умовах цифрового суспільства : кол. монографія / за ред. О. Холодавської. Київ : Вид-во КНУ імені Тараса Шевченка, 2022. 320 с.

7. Соціальні комунікації в умовах воєнного стану : матеріали міжнар. наук.-практ. конф. / за ред. Н. Габор. Львів : Liha-Pres, 2024. 256 с.

СЕКЦІЯ «МЕДИЦИНА, ФАРМАЦІЯ ТА ВЕТЕРИНАРІЯ»

Шевченко В'ячеслав Олександрович, кандидат фармацевтичних наук, доцент, доцент закладу вищої освіти, Інститут підвищення кваліфікації спеціалістів фармації Національного фармацевтичного університету Міністерства охорони здоров'я України, м. Харків, Україна

Сагайдак-Нікітюк Ріта Василівна, доктор фармацевтичних наук, професор, завідувачка кафедри, Інститут підвищення кваліфікації спеціалістів фармації Національного фармацевтичного університету Міністерства охорони здоров'я України, м. Харків, Україна

СТАБІЛІЗАЦІЯ ІН'ЄКЦІЙНИХ РОЗЧИНІВ У ПОЛІМЕРНІЙ ПЕРВИННІЙ УПАКОВЦІ

Вступ. Стабільність є невід'ємним чинником якості лікарських препаратів. Критерієм стабільності лікарського препарату служить збереження його якості (зовнішнього вигляду, розчинності, автентичності, доброякості і кількісного вмісту речовин, які входять до складу препарату) [1-3].

Одним з основних деструктивних процесів активних фармацевтичних інгредієнтів в ін'єкційних розчинах є окислення, що встановлюється при проведенні випробувань з вивчення стабільності розроблюваного лікарського препарату [4-6]. До методів стабілізації розчинів, що містять легко окислювані речовини, належать:

- використання антиоксидантів, які окислюються швидше ніж діючі речовини (наприклад сірковмісні речовини);

- створення інертного середовища в первинній упаковці для видалення кисню, який сприяє процесу окислення (використання інертних газів);
- видалення каталізаторів окислення з розчину (комплексоутворювачів);
- створення оптимальних меж рН середовища (додавання кислот або лугів у розчин), при яких зберігається стабільність діючої речовини;
- створення належних умов пакування та зберігання готового продукту (захист від світла, температурний режим зберігання тощо).

Класичним видом первинної упаковки для ін'єкційних розчинів є скляні ампули. Альтернативою скляним ампулам можуть служити ампули, виготовлені з поліетилену марки Purell PE 3020 D низької щільності високого тиску за технологією BFS (Blow-Fill-Seal – «видування-наповнення-запаювання»), які були використані для досліджень по стабілізації ін'єкційного розчину.

Мета та завдання. Метою дослідження була стабілізація ін'єкційних розчинів у полімерних ампулах, до складу яких входять легко окислювані активні фармацевтичні інгредієнти, а також теоретичне визначення оптимальної кількості антиоксиданту в розчині та доведення стабільності лікарського препарату протягом очікуваного терміну зберігання.

Матеріали та методи дослідження. В ході досліджень проводився якісний і кількісний контроль зразків приготовлених ін'єкційних розчинів на основі легко окислюваних речовин в поліетиленових ампулах. Показники якості ін'єкційного розчину досліджувалися фізико-хімічними методами згідно методик Державної фармакопеї України (ДФУ) [7].

Результати досліджень. Для визначення кількісного вмісту антиоксиданту, в нашому випадку, це водний розчин, що містить легко окислюваний активний фармацевтичний інгредієнт, спочатку розраховали

кількість кисню, що може перебувати у ампулі з розчином ємністю 2 мл з об'ємом наповнення 2,15 мл, з урахуванням кисню, що знаходиться у повітрі в ампулі над ін'єкційним розчином, і кисню, що розчинений в розчині. В розрахунках враховувався вміст кисню в повітрі 20,9 %, розчинність кисню у воді $31 \text{ см}^3/\text{дм}^3$ та коефіцієнт поглинання кисню $3,1 \times 10^{-2}$ при температурі 20°C . Результати розрахунків вмісту кисню в ампулах з розчином наведено в таблиці 1.

Таблиця 1

Розрахунок вмісту кисню в ампулах з ін'єкційним розчином (2,15 мл)

Об'єм над ін'єкційним розчином в ампулі		Кількість кисню в ін'єкційному розчині в одній ампулі		Загальний вміст кисню в контейнері ємністю 2 мл з ін'єкційним розчином			
повітря, см^3	кисню, см^3	об'єм розчину, мл	об'єм кисню, см^3	об'єм, см^3	маса, г	кількість речовини, моль	концентрація, моль/л
0,43	0,092	2,15	0,067	0,159	$2,1 \cdot 10^{-4}$	$6,57 \cdot 10^{-6}$	0,00329

Проведені розрахунки довели наявність кисню повітря в ампулі з ін'єкційним розчином та необхідність захисту активного фармацевтичного інгредієнту введенням антиоксиданту у цей розчин. Використовуючи загальні дані вмісту кисню в ампулі ємністю 2 мл ($6,57 \cdot 10^{-6}$ молей) розраховували кількість антиоксиданту на прикладі DL-метіоніну (табл. 2).

Таблиця 2

Розрахунок оптимальної кількості антиоксиданту в ампулі ємністю 2

мл

Кількість речовини, моль		Молекулярна маса DL-метіоніну, г/моль	Маса DL-метіоніну, г	
O_2	DL-метіонін		на 2 мл	на 100 мл
$6,57 \cdot 10^{-6}$	$2 \times 6,57 \cdot 10^{-6} = 1,31 \cdot 10^{-5}$	149,21	0,00196	0,0098

Таким чином, оптимальна кількість антиоксиданту становить біля 0,01%, що дозволило отримати стабільні ін'єкційні розчини протягом очікуваного терміну зберігання з урахуванням первинної упаковки у вигляді поліетиленових ампул.

Висновки. У ході досліджень визначено можливість використання деяких прийомів стабілізації легко окислюваних активних фармацевтичних інгредієнтів в ін'єкційних розчинах, що випускаються в поліетиленових ампулах. Дослідження підтвердили стабільність ін'єкційного розчину в поліетиленових ампулах при використанні хімічного методу стабілізації, а саме застосування антиоксидантів.

Список використаних джерел

1. Допоміжні речовини в технології ліків: вплив на технологічні, споживчі, економічні характеристики і терапевтичну ефективність : навч. посіб. для студ. вищ. фармацев. навч. закл. / авт. уклад. : І. М. Перцев, Д. І. Дмитрієвський, В. Д. Рибачук та ін. ; за ред. І. М. Перцева. Харків : Золоті сторінки, 2010. 600 с.
2. ICH Q8 (R2). Pharmaceutical Development. ICH Harmonised Tripartite Guideline August 2009. 28 p.
3. Good Manufacturing Practices for pharmaceutical products: Main principles. *World Health Organization technical Report Series*. 2003. № 908. 54 p.
4. Семенова К. М., Алмакаєв М. С. Розробка складу та технології комбінованого ін'єкційного розчину для мезотерапі. *Фармацевтичний часопис*. 2022. № 4. С. 12–19. DOI <https://doi.org/10.11603/2312-0967.2022.4.13550>.

The Great Sphinx Scientific Summit 2026: Multidisciplinary Research, Digital Sovereignty and Global Sustainable Progress. Proceedings of International Scientific and Practical Conference. April 30 2026 in Cairo University, Egypt (Giza Campus)

5. Бурлака Б. С. Оптимізація складу назального лікарського засобу з антагоністом інтерлейкіну-1 β . *Фармацевтичний журнал*. 2021. Т. 76, № 1. С. 43–49. DOI: 10.32352/0367-3057.1.21.05.

6. Петренко Т. В., Ковальова С. О., Макаренко О. Г., Майборода О. І. Дзета-потенціал як фактор стабільності дисперсних систем. *Вчені записки ТНУ імені В.І. Вернадського*. 2025. Серія: Технічні науки. Т. 36 (75), № 5. Ч. 1. С. 201–209. DOI <https://doi.org/10.32782/2663-5941/2025.5.1/28>.

7. Державна фармакопея України / Державне підприємство «Український науковий фармакопейний центр якості лікарських засобів» ; 1-е вид. Харків, 2001. 556 с. (Доп. 1. – 2004. 520 с.; Доп. 2. 2008. 620 с.; Доп. 3. – 2009. 280 с.; Доп. 4. – 2011. 540 с.).

СЕКЦІЯ «ПРАВО ТА МІЖНАРОДНІ ВІДНОСИНИ»

Степанець Дмитро Юрійович, здобувач вищої освіти другого рівня спеціальності 291 «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії» ЧНУ ім. Петра Могили, м. Миколаїв, Україна

ЦИФРОВА ДИПЛОМАТІЯ ЯК ІНСТРУМЕНТ «М'ЯКОЇ СИЛИ»: ПОРІВНЯЛЬНИЙ АНАЛІЗ СТРАТЕГІЙ США ТА КНР У КОНТЕКСТІ ГЛОБАЛЬНОЇ ЦИФРОВІЗАЦІЇ

Сучасний етап розвитку міжнародних відносин характеризується глибокою трансформацією інструментарію зовнішньої політики провідних держав світу. В умовах глобальної цифровізації традиційні методи дипломатичного впливу доповнюються інноваційними механізмами, серед яких особливе місце посідає цифрова дипломатія. «М'яка сила» – це здатність отримувати бажані результати через привабливість, а не примус, і в XXI столітті ця привабливість значною мірою формується у кіберпросторі, як зазначав Джозеф Най [5].

Американська модель «м'якої сили» історично спиралася на ліберальні цінності, демократичні інститути та домінування в глобальній масовій культурі. У цифрову епоху стратегія США еволюціонувала в бік концепції інформаційної свободи та підтримки відкритого Інтернету. Державним департаментом США було впроваджено ініціативи дипломатії XXI століття, які передбачають активне використання соціальних медіа для прямої комунікації з іноземними аудиторіями. Важливою особливістю американського підходу є синергія між державним сектором та приватними технологічними гігантами. Такі компанії, як Google, Meta та Microsoft,

виступають не лише економічними суб'єктами, а й провідниками американських технологічних стандартів та культурних наративів, що зміцнює нормативний вплив США на глобальному рівні. Однак, внутрішні дискусії щодо приватності даних та алгоритмічної прозорості створюють нові виклики для легітимності цієї моделі.

На відміну від США, Китай будує свою стратегію цифрової «м'якої сили» на засадах суворого державного суверенітету в кіберпросторі та активного інвестиційного просування технологічної інфраструктури. Проєкт «Цифровий шовковий шлях» (Digital Silk Road) став інструментом не лише економічної експансії, а й формування альтернативної моделі цифрового управління, особливо привабливої для країн Глобального Півдня та Південної Азії. «Цифровий шовковий шлях» слугує платформою для демонстрації технологічних можливостей Китаю та його прихильності до глобальної взаємопов'язаності, представляючи його модель управління як ефективну та стабільну, не експортуючи при цьому безпосередньо свою політичну ідеологію... «Цифровий шовковий шлях» є одним із основних напрямків ініціативи «Пояс і шлях» (BRI), яка зосереджена на розвитку транскордонної цифрової інфраструктури. З моменту свого запуску у 2015 році «Цифровий шовковий шлях» відіграє вирішальну роль у розширенні цифрового впливу Китаю через три основні канали: розвиток цифрової інфраструктури, розробку технологічних стандартів та посилення міжнародної співпраці у сфері цифрової економіки. Ця стратегія не лише сприяє глобальній взаємопов'язаності, а й створює екосистему, яка збільшує залежність країн-партнерів від китайських технологій та платформ.» [1].

КНР активно використовує власні платформи (TikTok, WeChat) для поширення культурного впливу та просування офіційного наративу про спільну долю людства. Китайська модель поєднує в собі потужну державну

підтримку національних чемпіонів, як Huawei, ZTE, з ефективною системою моніторингу та управління інформаційними потоками [6]. Це дозволяє Пекіну ефективно нівелювати зовнішню критику та пропонувати державам-партнерам готові рішення для забезпечення кібербезпеки та цифрового контролю.

До ще одного із центральних інструментів культурної дипломатії КНР можна віднести мережу Інститутів Конфуція, спрямовані на популяризацію китайської мови та культури за кордоном. У світі функціонує понад 500 таких інститутів і вони покликані покращувати міжнародний імідж Китаю через освітні програми та культурний обмін. Д. Шодієва зазначає у своїй праці, що у західних демократіях діяльність інститутів піддається жорсткій критиці і їх звинувачують у придушенні академічної свободи та використанні як інструментів політичної пропаганди. Через побоювання щодо ідеологічного впливу та втручання, останнім часом низка інститутів у США, Канаді та Європі була закрита [6].

Попри величезні інвестиції, головною слабкістю китайської «м'якої сили» залишається дефіцит довіри. Державні наративи часто сприймаються як штучні, а репутація країни страждає через скандали з боргами, експорт технологій стеження та порушення прав людини в Сіньцзяні. Як результат, китайська модель знаходить відгук у країнах, що розвиваються і прагнуть швидкого зростання, але викликає глибоку підозру у ліберальних демократій.

Порівнюючи стратегії США та Китаю виявляється фундаментальний ціннісний розрив, якщо Вашингтон акцентує на свободі інформації та індивідуальних правах (хоча й стикається з критикою щодо монополізму), то Пекін пропонує стабільність, розвиток інфраструктури та повагу до державного суверенітету. У регіоні Південної Азії ця конкуренція стає

The Great Sphinx Scientific Summit 2026: Multidisciplinary Research, Digital Sovereignty and Global Sustainable Progress. Proceedings of International Scientific and Practical Conference. April 30 2026 in Cairo University, Egypt (Giza Campus)

особливо гострою, оскільки країни регіону змушені балансувати між американськими програмними рішеннями та китайським обладнанням.

З точки зору публічного управління, обидві держави стикаються з проблемою легітимізації свого впливу. США намагаються відновити довіру через ініціативи з боротьби з дезінформацією, тоді як Китай інвестує у медіа-проекти та освітні програми для підготовки технічних кадрів у країнах-реципієнтах. Результати цієї боротьби визначатимуть не лише розподіл сил у світовій політиці, а й архітектуру міжнародного права у сфері цифрових технологій.

Згідно з даними Brand Finance Global Soft Power Index 2026, США утримують першу позицію з балом 74,9, проте демонструють найстрімкіше падіння (-4,6 бала) серед усіх 193 країн ООН. Виконавчий директор Brand Finance Річард Хейг зазначає, що хоча США залишаються лідером за впізнаваністю та впливом у медіа, вони стикаються з серйозною ерозією довіри [3, с. 43].

У сучасному світі репутація є також невід'ємною частиною національної безпеки, як пояснює Ніколас Калл, і так дії за президенства Д. Трампа у останні два роки є наслідком невідповідності між традиційними цінностями США та новою політикою пріоритету національних інтересів [2]. Це призвело до того, що за показником «Репутація» США опустилися на 26-те місце, вперше поступившись Китаю [3].

Китайська Народна Республіка, посівши 2-ге місце з балом 73,5, скоротила розрив із США до рекордно малого показника (менше 1,5 бала) [3] за рахунок інфраструктурного домінування і через це Китай починає вигравати у цифровій дипломатії. Дослідник Чжао Хуанг, аналізуючи еволюцію китайської тех-дипломатії у 2025 році, вказує на локалізацію та інституціоналізацію китайських наративів [4]. Якщо США роблять ставку на

ціннісну силу (value-based power), яка зараз перебуває під тиском через внутрішньополітичну нестабільність, то Китай пропонує силу стабільності та економічного зростання.

Дані Brand Finance тільки більше підтверджують цей тренд і тим самим КНР випередила США за 19 із 35 показників, зокрема у сферах економічної стабільності, потенціалу зростання та ефективності управління. США все ще домінують у високій культурі, космосі та технологічних інноваціях, проте Китай ефективніше використовує цифрові платформи для формування повсякденної лояльності глобальної аудиторії.

Цифрова дипломатія перетворилася на автономний напрям зовнішньої політики, де успіх залежить від здатності держави інтегрувати технологічні інновації у ціннісний контекст. Американська та китайська моделі пропонують кардинально різні бачення майбутнього цифрового порядку. Для України та інших держав, що перебувають у процесі цифрової трансформації, важливо враховувати ці особливості при побудові власних стратегій публічного управління та міжнародної співпраці, забезпечуючи баланс між технологічною ефективністю та захистом національних інтересів.

Список використаних джерел

1. Amalia R. N., Soesilowati S., Soesanto S. R. (2025). The Digital Silk Road as an Instrument of China's Defensive Soft Power: A Study of Digital Diplomacy under Xi Jinping's Era. Proceedings of the 7th Open Society Conference 2025. P. 274-286. DOI: https://doi.org/10.2991/978-2-38476-505-8_22
2. Cull N. J. (2023). Reputational Security: Refocusing Public Diplomacy for a Dangerous World. Polity Press, 2023. 232 p.

The Great Sphinx Scientific Summit 2026: Multidisciplinary Research, Digital Sovereignty and Global Sustainable Progress. Proceedings of International Scientific and Practical Conference. April 30 2026 in Cairo University, Egypt (Giza Campus)

3. Global Soft Power Index 2026: The world's most comprehensive research study on perceptions of nation brands. URL: <https://static.brandirectory.com/reports/brand-finance-soft-power-index-2026-digital.pdf>
4. Huang Z. A., Meng X. (2025). China's Strategic Approach to Tech Diplomacy in a Time of Global Uncertainty. *Global Policy*, 2025. DOI: <https://doi.org/10.1111/1758-5899.70038>
5. Nye J. S. (2004). *Soft Power: The Means to Success in World Politics*. Public Affairs, 2004. 208 p.
6. Shodiyeva D. (2025). Soft power and digital diplomacy: new dimensions of U.S.-China rivalry in the 21st century. *Modern education and development*, Vol. 32, No. 1, 2025, p. 300-307

Берлименко Ліна Геннадіївна, здобувач вищої освіти Дніпровського державного університету внутрішніх справ

Науковий керівник:

Протопопова Наталія Андріївна, т.в.о. завідувача кафедри соціально-економічних дисциплін Дніпровського державного університету внутрішніх справ

ЛОГІЧНІ ПОМИЛКИ СЛІДЧОГО ПІД ЧАС ДОСУДОВОГО РОЗСЛІДУВАННЯ

Слідчий – це службова особа, уповноважена державою здійснювати досудове розслідування кримінальних правопорушень. Він у своїй діяльності повинен володіти критичним і логічним мисленням. Виконуючи свої обов'язки, слідчий зобов'язаний діяти на засадах законності та забезпечувати повне, всебічне й неупереджене дослідження обставин.

Говорячи про логічне мислення, можемо наголосити і на логічних помилках, адже саме вони повинні бути відсутні у діяльності слідчого. Важливо, щоб слідчий уникав упередженості, поспішних висновків і необґрунтованих припущень, оскільки це може призвести до викривлення фактів. Він повинен ретельно аналізувати отриману інформацію, зіставляти докази та будувати логічно послідовні висновки. Дотримання принципів логіки забезпечує об'єктивність розслідування та сприяє ухваленню справедливих і законних рішень.

У діяльності слідчого ми можемо виокремити такий елемент проведення слідчих дій як допит. Допит – це слідча (розшукова) дія, яка має на меті зібрання показання від особи, яка володіє відомостями, що мають значення для розслідуваного кримінального правопорушення [1]. Для

ефективного проведення допиту важливим є використання відповідних психологічних тактик, урахування індивідуальних особливостей особи, її психоемоційного стану, а також здатність правильно реагувати на отриману інформацію та взаємодіяти з нею. При цьому простежується значний вплив таких наук, як психологія, педагогіка та логіка, які сприяють результативному збору інформації без здійснення шкідливого вербального впливу на особу.

Наголошуючи на важливості ієрархії проведення логічних слідчих дій, слід зазначити, що за допомогою логіки слідчий має змогу правильно будувати умовиводи, досконало оперує поняттями та судженнями, уникає можливих логічних помилок, що є неприпустимими у судовій практиці. Право є саме тією галуззю суспільного життя, де порушення законів логіки, наведення хибних аргументів, формування неправильних умовиводів може негативно вплинути як на долю допитуваного, так і на подальшу роботу слідчого [2].

Типовими помилками у роботі осіб цієї галузі є: висунення лише однієї (найбільш очевидної) версії без розгляду альтернатив; передчасні висновки без достатньої доказової бази; ігнорування або недооцінка суперечливих доказів; підгонка фактів під уже сформовану версію (упередженість мислення); неповнота зібраної інформації для формування версій; логічні помилки (порушення причинно-наслідкових зв'язків, хибні узагальнення); відсутність системної перевірки кожної версії. Ці всі пункти і є причиною неточного розслідування справ. Роблячи передчасний висновок, слідчий вже руйнує свої передчасні версії щодо цієї справи, тим самим вводячи себе до оману.

Особливо небезпечним є ситуація, коли слідчий зосереджується лише на одній версії, ігноруючи інші можливі варіанти розвитку подій. У такому

випадку відбувається так зване «звуження мислення», що призводить до втрати важливих доказів або неправильного їх тлумачення. Це, у свою чергу, може спричинити ухвалення хибних процесуальних рішень та порушення принципу об'єктивності розслідування. Роблячи передчасний висновок, слідчий фактично обмежує власне коло пошуку інформації та починає підбирати докази під уже сформовану думку, що є проявом когнітивного викривлення та логічної помилки підтвердження власної гіпотези. У результаті це не лише спотворює фактичні обставини справи, але й створює ризик притягнення до відповідальності невинної особи або, навпаки, уникнення відповідальності справжнім винуватцем.

Виокремлюючи таку логічну помилку, як передчасні висновки без достатньої доказової бази, слід зазначити, що вона полягає у формуванні остаточного або напівостаточного рішення на основі неповної інформації, без належної перевірки всіх можливих версій і доказів, що суперечить принципам об'єктивності, повноти та всебічності кримінального провадження. Цією дією, уповноважена особа запевняє себе та інших у неправдивій та недостовірній інформації.

Крім того, дана помилка часто пов'язана з психологічними факторами, такими як поспішність у прийнятті рішень, професійна втома, тиск з боку строків розслідування або керівництва, а також попередній досвід, який може формувати стереотипне мислення. Усе це знижує здатність слідчого критично оцінювати інформацію та адекватно перевіряти висунуті версії.

Таким чином, уникнення зазначених логічних помилок є ключовою умовою ефективного досудового розслідування, оскільки саме логічно правильне мислення, системний аналіз і неупереджена оцінка доказів забезпечують встановлення об'єктивної істини у кримінальному провадженні. Тому ми можемо сказати, що вдосконалення навичок

The Great Sphinx Scientific Summit 2026: Multidisciplinary Research, Digital Sovereignty and Global Sustainable Progress. Proceedings of International Scientific and Practical Conference. April 30 2026 in Cairo University, Egypt (Giza Campus)

працівників правоохоронних органів щодо логічного мислення, розвитку критичного аналізу та підвищення рівня професійної підготовки є важливим напрямом підвищення якості досудового розслідування, зниження кількості процесуальних помилок і забезпечення справедливого прийняття рішень у кримінальному провадженні.

Список використаних джерел

1. Пясковський В. В., Черноус Ю. М., Криміналістика [текст] : підручник. К.: «Центр учбової літератури», 2015. 544 с.
2. Кримінальний процесуальний кодекс України від 13.04.2012 р. №4651-VI. Відомості Верховної Ради України. 2013. № 9-10, № 11-12, № 13. Ст. 88.

Vydavatel:

Publishing house Education and Science s.r.o. IČO : 271 56 877.
Frýdlanská 15/1314 , Praha 8. MS v Praze , oddíl C, vložka 100614

**The Great Sphinx Scientific
Summit 2026:
Multidisciplinary Research,
Digital Sovereignty
and Global Sustainable
Progress**

**Proceedings of International Scientific and
Practical Conference**

**April 30 2026 in Cairo University,
Egypt (Giza Campus)**

Signed for printing on May 03, 2026.
Format 60x90/8. Headset Times New Roman.
Mental printing. arc. 3,37. Edition online.